

F 568/a

1983 AUG

1 vk

AZ ORVOSI KÖNYVTÁROS

ORSZÁGOS ORVOSTUDOMÁNYI INFORMÁCIÓS
INTÉZET ÉS KÖNYVTÁR

1983
23. ÉVF.
II
SZÁM

A Z
ORVOSI KÖNYVTÁROS.
1983 23. évf. 2. szám

ORSZÁGOS ORVOSTUDOMÁNYI INFORMÁCIÓS
INTÉZET ÉS KÖNYVTÁR
B U D A P E S T

Szerkeszti:

a Szerkesztőbizottság

Szerkesztő: dr. Benda Mária

Felelős szerkesztő: dr. Birtalan Győző

Szerkesztőség: Országos Orvostudományi Információs Intézet
és Könyvtár

1088. Budapest, Szentkirályi u. 21.

Tel.: 343-789

Számunk munkatársai:

PERCZE Lajosné, az Egészségügyi Szervezési Tervezési és Információs Központ Könyvtárának vezetője, dr. BENDA Mária, az Országos Orvostudományi Információs Intézet és Könyvtár igazgatóhelyettese, dr. BIRTALAN Győző, az Országos Orvostudományi Információs Intézet és Könyvtár igazgatója.

HU ISSN 0030-6010

Felelős kiadó: dr. Birtalan Győző

Kiadja és terjeszti: az Országos Orvostudományi Információs
Intézet és Könyvtár

Készült: az OIK Reprográfiai Osztályán

Felelős vezető: Selmeczi Nándor

Pld.: 300 B/5 Budapest, 1983.

A Z O R V O S I K Ö N Y V T Á R O S
A z O r s z á g o s O r v o s t u d o m á n y i I n f o r -
m á c i ó s I n t é z e t é s K ö n y v t á r
T á j é k o z t a t ó j a .

1983.

23. évf.

2. szám

T A R T A L O M

Beszámoló az Országos Orvostudományi Információs Intézet és
Könyvtár 1982-ben végzett munkájáról

B e m u t a t j u k k ö n y v t á r a i n k a t

PERCZE Lajosné: Bemutatom az ESZTIK új könyvtárát

T a n u l m á n y u t a k

BENDA Mária - KOMINKA László: A Szovjetunió orvosi információs
és könyvtári intézményeiről

O r v o s t ö r t é n e l e m

o r v o s i k ö n y v t á r o s l o k n a k

IRTALAN Győző: Az orvosi terminológia történetéből - a vizi-
betegség

K ü z l e m é n y e k - H i r e k

A Heves megyei Kórház orvosi könyvtárának hiánylistája

Melléklet: A regionális központok és az alközpontok legújabb
címadatai

C O N T E N T S

Page

Annual Report of the National Institute For Medical
Information And Library, 1982

W e P r e s e n t o u r L i b r a r i e s

Eszter PERCZE: The New Library Of the Health Organiz-
ation, Planification, And Information Center

S t u d y T o u r s

Maria BENDA - László KOMINKA: Medical Information And
Medical Libraries In the Soviet Union

H i s t o r y O f M e d i c i n e F o r M e d i c a l L i b r a r i a n s

Győző BIRTALAN: From the History Of Medical Terminology
- Dropsy

N e w s A n d N o t e s

Gap List Of the Medical Library Of the County Hospital
Eger

Adnex: New Addresses Of the Regional Centers And
Subcenters

СО Д Е Р Ж А Н И Е

Стр.

Отчет о деятельности Центрального Института по
Медицинской Информации в 1982 году

П р е д с т а в л я е м н а ш и б и б л и о т е к и

Эстер ПЕРЦЭ: Представляю новую библиотеку ЦМОПИ

Н а у ч н ы е к о м а н д и р о в к и

Мария БЕНДА-Ласло КОМИНКА: Об институтах медицинской
информации и библиотеки Советского Союза

И с т о р и я м е д и ц и н ы д л я м е д и -
ц и н с к и х б и б л и о т е к а р е й

Дьёзё БИРТАЛАН: Из истории медицинской терминологии -
водная болезнь

С о о б щ е н и я - И з в е с т и я

Список дефицита медицинской библиотеки Больницы
области Хевеш

Приложение: Новые адресовые данные региональных центров
и подцентров

Beszámoló az Országos Orvostudományi Információs
Intézet és Könyvtár 1982-ben végzett munkájáról

I.

Az Országos Orvostudományi Információs Intézet és Könyvtár, valamint költséghelyeinek bruttó költségvetése 103.016.400,- Ft volt, amelyből a teljesítés 85.081.500,- Ft /tervteljesítés 82,6%/ volt. E bruttó költségvetésből az OIK költségvetése 9.493.100,- Ft, a felhasználás 7.889.200,- Ft /tervteljesítés 83,1 %/ volt. A bruttó bevételi terv 1.893.183,- Ft, a teljesítés 3.203.500,- Ft /278,8 %/, amiből az OIK bevételi előirányzata 1.388.00 Ft, a teljesítés 2.464.600,- Ft /177,6 %/ volt.

Az intézet létszáma 51 teljes és 9 részfoglalkozású munkatárs.

Június 30-án az intézet igazgatója, Dr. Székely Sándor nyugalomba vonult. Május 13-ától a vezetés feladatait megbízott igazgatóként Dr. Benda Mária látta el december 1-ig, Dr. Birtalan Győző igazgatói kinevezéséig.

A kiadványokban mutatkozó, az 1981. évről áthúzódó elmaradásokat behoztuk.

Valamennyi fő feladatot teljesítettük.

a/ Megtartottuk az orvosi könyvtárosok és orvostanácsadók 9. országos értekezletét nagy érdeklődés mellett.

b/ az EÜBer Vállalattal intéztettük az OIK leendő épületének területkijelölését. Az általuk megbízott BUVÁTI több mint 20 telt vizsgált meg tulajdonjog, városrendezési tervek és közművesi-

tés szempontjából. A vizsgálat eredményeként megfelelőnek mutakozó telkek közül az EÜBer, a BUVÁTI és az OIK képviselői a helyszínen megvizsgáltak 6 telket, ezek közül a választás a Hungária körút 44. számú telekre esett.

A telek megszerzését az Egészségügyi Minisztérium utasítására nem az EÜBer, hanem az OIK Gazdasági Igazgatósága saját hatáskörében fogja intézni.

Az építkezés tervezési munkái, az építkezést megelőző egyéb tevékenységek gazdasági okokból lekerültek a napirendről.

c/ A regionális együttműködési központok kijelöléséről szóló egészségügyi miniszteri közlemény megjelentetésére még nem került sor, a regionális együttműködés első lépéseit azonban a Dél-alföldi Régiót leszámítva, megtettük. A munka elsősorban a folyóiratrendelések egyeztetésére vonatkozott és etekintetben - még az 1983. évre vonatkozó megrendelések előtt, jók voltak az eredmények /az 1981. évi 1960 folyóiratfélése helyett 1982-ben 2080 folyóiratféléseget importált a hálózat./.

d/ Megkezdődött az országban hozzáférhető nemzetközi adatbázisok közül a Medline kísérleti felhasználása.

e/ Végrehajtottuk az OIK-hoz tartozó költséghelyek költségvetéséhez kapcsolódó feladatokat.

f/ Az OIK technikai felszerelésének bővítése tovább folytatódott. Beszereztünk egy lyukszalagos írógépet, egy írásvetítőt és egy mikrokártyatároló szekrényt.

Elmaradt a vizesblokk rekonstrukciója, a zuhanyozó kialakítása, valamint az ajtók és ablakok zárószervezetének megjavítása.

II. Az egyes munkaterületek célkitűzései és feladatai

1. Vezetés, igazgatás

Szervezeti intézkedések

A Dokumentációs és Információs Osztály vezetőjének távozása után osztályvezetőnek Dr. Kelemen Attilánét neveztük ki.

A Szakmai Kollégium /SZK/ összehívására nem került sor, mivelhogy az intézetnek december 1-ig nem volt kinevezett igazgatója, aki személyében az SZK elnöke.

A kollektív vezetés

Az OIK vezetésében az év során is nagy szerepet játszott az üzemi háromszög, a kéthetente /illetve a szükség szerinti időközökben/ megtartott osztályvezetői értekezletek és a december 14-én megtartott munkaértekezlet.

Bel- és külföldi kapcsolatok

Főhatóságainkkal a kapcsolat igen jó volt. Az Egészségügyi Minisztérium részéről Dr. Hutás Imre miniszterhelyettes és Dr. Gál György, a XI. főosztály vezetője több ízben foglalkozott az OIK és a hálózat különböző problémáival, a folyóirat-importálásában bekövetkezett országos helyzet orvoslásával, a Medline adatbázissal, az OIK technikai felszerelésének javításával, a kutatási és a fejlesztési jelentések nyilvántartásával, a mikrokártya szolgáltatás bevezetésével. Országos értekezletünket Dr. Hutás Imre nyitotta meg.

Ugyancsak jó volt kapcsolatunk szakfelügyeleti hatóságunkkal, a Művelődésügyi Minisztériummal, különösen a Könyvtárügyi Osztállyal, a KMK-val és a Magyar Könyvtárosok Egyesületével. Külön ki kell emelnünk az Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtárat,

amely a Medinform számítógépes munkáit végzi szerződés keretében, valamint az AGROINFORM-mal meglévő kapcsolatunkat, amelynek laboratóriuma készíti számunkra a mikrokártyákat.

Felvettük a kapcsolatot az egészségügyi - orvostudományi koordinációs körhöz tartozó intézmények képviselőivel.

Részt vettünk a KGST keretében folyó nemzetközi információs együttműködésben. Az év során kétoldalú egyezményeink keretében több intézeti és hálózati könyvtáros járt külföldön tanulmányúton.

1982-ben a következő külföldi vendégeket fogadtuk:

J. A. Espinosa Lopez informatikus, M. Jones Milord orvos, S. Maria Lopez informatikus a havannai orvostudományi információs központ munkatársai, F. Sievanen-Allen könyvtáros, a helsinki központi orvostudományi könyvtárból, M. Lihá, N. Beránková könyvtárosok és J. Vlček informatikus a prágai orvostudományi információs központból, I. Dado és J. Berky könyvtárosok, a pozsonyi egészségügyi információs központból és H. Zimmermann informatikus, a berlini orvostudományi információs központból.

2. Hálózati és Módszertani Osztály

A hálózat könyvtárosaival, orvostanácsadóival és a fenntartó intézmények más képviselőivel a kapcsolataink ugyan élénkebbé váltak, külső okok miatt azonban nem egészen a tervezett módon. Az volt a tervünk, hogy kiszállásaink alkalmával egybevetjük a könyvtárak tevékenységét az új szervezeti és működési szabályzataikban foglaltakkal. Erre csak 1982 elején néhány könyvtárban kerülhetett sor, mert a második negyedévben a folyóiratrendelések koordinálásával, regionális lelőhely-jegyzékek készítésével foglalkoztunk, majd az évnek a teljes második fele a külföldi folyóirat-rendelések

megváltoztatásának jegyében telt el. Kiszállásaink tárgya mindennek következtében egyrészt a korrekciók megbeszélése, másrészt a hiánypótló szolgáltatások tervezése lett.

Nagymértékben sikerült javítanunk könyvtárosaink bejelentési fegyelmén, kétszer annyian jelentették be például könyveszerzésüket, mint 1981-ben.

A többi osztállyal az együttműködés a tavalyihoz hasonlóan alakult: a Könyvtári Osztály továbbra is gyűjtötte számunkra a nem teljesíthető könyvtárközi kölcsönzések adatait és biztosította mikrokártya-szolgáltatási kísérletünkhöz a folyóiratokat, a Medinform osztállyal együtt tettünk javaslatot a kétoldalú egyezmények keretében lebonyolítandó külföldi tanulmányutak résztvevőire és programjára és vettünk részt a külföldi kollégák fogadásában. A szolgáltatások iránti igényeknek a Dokumentációs és Információs Osztállyal közösen tervezett vizsgálatára más feladatok és különösen személyi változások miatt nem került sor.

Könyvtárkezelői tanfolyamunkra minden osztályról kértünk fel oktatóként egy-két munkatársat, akikkel a munkakapcsolat igen szoros volt.

Tervteljesítés az egyes feladatcsoportokban

Instruktor munka

Kiszállásaink száma a terv szerint alakult: 30 kiszálláson vettünk részt, 44 könyvtárat látogattunk meg, ezek közül 4 regionális központot, 13 alközpontot, 14 tagkönyvtárat és 13 országos intézet könyvtárát.

A kiszállások tárgya: a folyóirat-koordináláson kívül új szolgáltatás /mikrokártya/ bevezetésének terve, a könyv KC-nak tett

bejelentések, az új cimleírás körüli problémák, folyóirat kötetelési kérdések, a duplumjegyzékek készítésének módja stb.

A regionális központok közül az Észak-magyarországi, az Észak-alföldi és a Dél-dunántúli ténylegesen működik. Nem kezdte meg még működését a Dél-alföldi régió és sajnálatos módon még csak részben képes rá a szombathelyi kórházban működő Észak-dunántúli regionális központ létszám és gyorsmásoló készülék hiánya miatt. Valamennyi régió /beleértve a 6., Budapest-Pest megyei régiót is/ 1982. évi lelőhely-jegyzéke elkészült: a POTE, a DOTE és a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei regionális központ maga készítette, a többit a Hálózati és Módszertani Osztály munkatársai. A jegyzékek adták az egyetlen támpontot az év második felében váratlanul bekövetkező országos folyóiratcsökkentések utólagos korrekciójához.

Az országos intézetek könyvtáraiban nincs lényeges változás, még a szakterületi együttműködő közöket irányító könyvtárakban sem. Továbbra is kiemelkedően jól működik a Korányi Tudógyógyászati és Pulmonológiai Intézet, az Országos Ideg-és Elmeógyógyintézet és az Országos Közegészségügyi Intézet Könyvtára. Az Országos Onkológiai Intézet könyvtárában átépítések és más okok következtében megtorpanás tapasztalható, évek óta alig jelentenek a könyv-KC-nak. A munkát két új könyvtáros vette át. 1983-ban tőlük és a kórház vezetésétől a működés fellendülését várjuk. Ezentúl képesek lesznek másolatok nyújtására is, a könyvtárnak gyorsmásolót /Costar/ szereztek be.

Új helyiségbe került az Egészségügyi Minisztérium és az ESZTIK könyvtárának összevonásából létrejött új könyvtár esztétikus berendezéssel és megfelelő felszereléssel. Beszereztek többek között egy R110-es mikrokártya visszanyagító-másoló berendezést és biztosították

a megfelelő létszámot /5 fő/.

Az orvosegyetemi könyvtárak eredményei közül ki kell emelnünk a DOTE Kenézy Könyvtár átépítési munkáit és a SOTE központi könyvtárának új emeleti részét /diákolvasó, szakszervezeti könyvtár/, amelyet az év második felében nyitottak meg. A 270 m² területű bővülés és a szép berendezés, a jól felszerelt kézikönyvtár új perspektívát jelent a Semmelweis Orvostudományi Egyetem oktatási tevékenységében.

A tanácsi egészségügyi intézmények könyvtáraiban általában kevés a változás, de a Bács-Kiskun megyei Kórház orvosi könyvtára új körülmények között, szép helyiségekben és megfelelő tárolási viszonyok között működik és a Veszprém megyei Kórház orvosi könyvtára is új helyiségbe költözött, 180 m² alapterületű, 6 egymásba nyíló helyisége méltó keretet ad az eddig is jó alközponti tevékenységüknek. Az év során kaptak egy Costar típusú gyorsmásoló gépet.

A vidéki kiszállásoknál az a szempont vezetett bennünket, hogy azokat a könyvtárakat látogattuk meg, ahonnan problémákat jeleztek /pl. Szolnok, Salgótarján/.

Hálózati intézményeink vezetőihez több ízben fordultunk levéllel: 1. a mikrokártya szolgáltatásról /mintákkal, folyóirat-tartalomjegyzék másolatokkal/ és felhívással, hogy szerezzenek be visszasanagyító-másoló készülékeket. A MIGÉRT-tel előzetesen megbeszéltük, hogy legalább 20 NDK gyártmányú készülék beszerzésére vállalkozzanak. A szombathelyi Markusovszky Kórház és a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Kórház rendelt R110-es visszasanagyító-másolót. 2. Felkértük az igazgatókat, hogy - ahol szükséges - jelöljenek ki új

orvostanácsadót.

Az év első felében levelet intéztünk az egészségügyi - orvos-tudományi koordinációs körhöz tartozó intézmények vezetőihez, amelyben ismertettük a koordinációs tevékenységről kialakított elképzeléseinket. Júliusban összehívtuk a kör orvosi könyvtárosait. A 20 résztvevő képviselte a honvédség, a rendőrség, az államvasutak orvosi könyvtárait, a gyógyszergyárak, a biológiai és a mezőgazdasági intézmények némelyikének /pl. Állatorvostudományi Egyetem, Agroinform/ könyvtárügyét.

Az együttműködés szempontjait elfogadták és azóta több intézmény megküldte folyóiratainak lelőhelyjegyzékeit, a Magyar Néphadsereg Katonaorvosi Kutatóközpontjának Tudományos Könyvtára folyamatosan jelenti külföldi könyvbeszerezéseit és számosan részt vesznek továbbképzéseinken és részt vettek országos értekezletünkön. Az együttműködés már ezen a kezdeti fokon is jelentős dokumentumfelhasználást tesz lehetővé.

A nyár folyamán az orvostanácsadókkal folytattunk megbeszélést. Egyelőre mindössze 14-en reagáltak, de a megbeszélés élénk és színvonalas volt. Megállapították, hogy az orvostanácsadói tevékenység aktivizálására magasabb igényszinten szükség van, mert 1. csökkent a könyvtárosi szakképzettség megszerzésének lehetősége, 2. a hálózatból egyszerre távozik a jól képzett könyvtáros-generáció több tagja, helyüket gyakran alacsonyabb színvonalú munkatársakkal kénytelenek betölteni, 3. a dokumentumok beszerzése egyre nagyobb nehézségekbe ütközik, a rendelkezésre álló pénz megfelelő elköltése több szűrést, szigorúbb válogatást követel meg, a könyvtáros felelősségét is meg kell osztani, 4. szükség van az orvostanácsadó közvetítő szerepére az egészségügyi intézmények vezetősége és a könyv-

tár között, 5. szükség van arra, hogy a fenntartó intézmény belső viszonyait jól ismerő orvostanácsadó megfelelő fórumokon /főorvosi értekezletek stb./ képviselje a könyvtár érdekeit, fejlesztését. A javaslatok között szerepelt, hogy az OIK az alapképzési hiányokat saját hatáskörében kompenzálja, a könyvtárosokat napi problémáik megbeszélésére gyakrabban /havonta/ hívják össze, az OIK szorgalmazza a másológépek beszerzését, fordítson fokozottabb figyelmet a kölcsönzési fegyelem országos megjavítására a dokumentumok forgási sebességének fokozása érdekében. Tartsa napirenden a könyvtárosi munka képesítéshez kötésének kérdését. A hálózat a későbbiek során informatikai kutatásai terén számíthat az orvostanácsadók segítségére.

1983-ban tervezett igénykutatásunkhoz kérdőívtervezetet állítottunk össze és ezt az országos értekezlet előadásainak szinopszisával együtt valamennyi jelentkezőnek megküldtük. Az értekezleten elhangzott hozzászólások szerint nem egy, hanem felhasználótípusonként több kérdőívet kell készíteni. Részben további előkészítő munka szükségessége, részben egyéb okok /a felhasználói lista megszerzése bizonytalan, a folyóirat-lemondások felkorbácsolták a kedélyeket, objektív válasz nem várható stb./ miatt az 1983. évi igénykutatást elhalasztjuk.

A regionális együttműködésre vonatkozó irányelveket, a Regionális Könyvtári Tanácsok / RKT / és az Alközponti Könyvtári Tanácsok / AKT / összetételére és működésére vonatkozó szabályzatokat összeállítottuk és valamennyi érdekeltnek megküldtük.

Képzés, továbbképzés

Lebonyolítottuk és befejeztük 1. könyvtárkezelői tanfolyamunkat

26 fővel, 4 hallgató kiválóan megfelelt, 18 megfelelt, 4 nem felelt meg, de a pótvizsgát utóbb letette. Különösen jók voltak az eredmények a cimleirási, szakirodalmi tájékoztatási és az osztályozási tárgyakból. A hallgatóktól írásban véleményt kértünk az oktatásról és azt valamennyi oktatónkkal ismertettük. Az első tanfolyam szervezési tapasztalatait felhasználtuk az 1983-ban indítandó 2. könyvtárkezelői tanfolyam előkészítési munkáiban. Megszerveztünk egy, 1983. januárjában induló 60 órás orvosi terminológiával és szakirodalmi információval foglalkozó továbbképző tanfolyamot is, amelyre 16-an jelentkeztek.

Két továbbképző napot tartottunk az Országgyűlési Könyvtárban és az ESZTIK új könyvtárában. A résztvevők száma /a koordinációs körhöz tartozók közül is szép számban jelentek meg/ 50-55 fő volt.

Megszerkesztettük Az Orvosi Könyvtáros 4 számát, valamint az 1961-1981. évi időszak kumulált név- és tárgymutatóját.

Megszerveztük és lebonyolítottuk az orvosi könyvtárosok és orvostanácsadók 9. országos értekezletét. A mintegy 120 főt kitevő hallgatóság igen élénk volt, a vitában 30-an szólaltak fel. Az aktivitás okát a tematika aktualitásában /területi együttműködés hálózaton kívüli könyvtárakkal; a dokumentumbeszerzésben résztvevő intézmények: Kultúra, PKHI, Könyvért képviselőinek előadásai/ látjuk.

Az előirányzott 6 referáló ülés helyett csak hármat tudtunk megtartani, nem szervezési okokból, hanem az OIK dolgozóinak terven felül kapott feladatai miatt. Ugyanez az oka annak, hogy az orvosi terminológiai jegyzet új kiadását elhalasztottuk és hogy kutatónapjáról 3 munkatárs lemondott.

Terven felül összeállítottuk egy cimleirási példatár kéziratát.

Nyilvántartások

Könyvtáraink törzslapjainak és a koordinációs körhöz tartozó könyvtárak adatlapjainak folyamatos gondozása mellett kiegészítettük a könyvtárosaink adatait tartalmazó lyukkártya nyilvántartásun-kat is. Eszerint 277 főfoglalkozású könyvtárosunk van a hálózatban, közülük 100-nak felsőfokú, 103-nak középfokú, 20-nak alacsonyabbfokú képesítése van, 54 szakképzetlen. Képzési-továbbképzési terveinkben ezeket az adatokat figyelembe vesszük.

Központi Könyv Cimjegyzékünknek - felszólító körlevél hatására - az év során a tavalyinál több könyvtár küldött bejelentést: 90 könyvtár + 1 koordinációs kör könyvtár /1981-ben 51/. Míg azonban 1981-ben 5128 beszerzett műről küldtek jelentést, 1982-ben csak 4538 műről. A hálózat által beszerzett művek száma között azonban nem lehet ekkora különbség /nem küldött jelentést két regionális központ és - építkezési okokból - a DOTE Kenézy Könyvtára/. A változás elsősorban a főváros körében volt jelentős: míg 1981-ben csak 19, addig 1982-ben már 48 könyvtár jelentett. Az év során többször folytattunk megbeszélést az Országos Széchényi Könyvtár Központi Katalógusának munkatársaival. A következő években újabb kliring megállapodás kötésére készülünk. Az OSZK a nem-hálózatunkhoz tartozó könyvtárak orvosi és humánbiológiai könyvbejelentéseit rendelkezésünkre bocsátja majd. A megállapodásnak a feltétele, hogy a kapott cédulákból vagy szakkatalógust ^{szerez}szerezünk vagy pedig éves gyarapodásjegyzéket adjunk ki. Ez utóbbit kívánjuk megvalósítani, ehhez azonban könyvtárosaink cimleirási és jelentési együttműködését meg kell nyernünk.

Az OSZK munkatársaival egyetértésben az új bibliográfiai leírás

gyakorlatát a szükséges valamennyi szabvány megjelenéséig elhalasztottuk.

A Központi Folyóirat Címjegyzék 1982. évi külföldi folyóirat gyarapodását rávezettük nyilvántartó kartonjainkra. A hálózat által megrendelt, valamint ajándék és csere útján beszerzett folyóiratok számában és féleségében emelkedés mutatkozik.

Az 1982. évi beszerzés:

2087 periodika féleség	11.400 példányban
ebből 320 szocialista országból	2.300 példányban
1767 tőkés országból	9.100 példányban.

Vásárlás útján 1700 periodika-féleséget 11.000 példányban szereztek be könyvtáraink, csere és ajándék révén 387 folyóiratot 400 példányban /az utóbbiakat túlnyomó többségükben az OIK, a 4 egyetem, az OKI és az OGYI könyvtára szerzeményezte/.

Nem tudtuk megkezdeni az 1983. évi folyóirat-megrendelések adatainak nyilvántartásba vételét az e területen tapasztalható zavarok és egymást követő magas szintű intézkedések miatt. A folyóirat rendelések határideje után a következő intézkedések végrehajtására kaptunk utasítást: 1/ Értesíteni kell intézményeinket, hogy a PKHI-től visszakapott megrendeléseket vizsgálják meg és csak a nélkülözhetetlen folyóiratokat rendeljék meg. 2/ Az Országos Könyvtárügyi Tanács által az 1981-ben beszerzett folyóiratok értékelő munkájában részt kell vennünk, a 80.000 megrendelőlap közül ki kell jelölnünk azokat, amelyeket az orvosi intézmények nagy valószínűség szerint nélkülözni tudnak /profilidegen folyóiratok vagy egy telephelyen meglévő azonos folyóiratok /. Az 1981-ben járó 11.500 folyóirat közül 150 nélkülözhető

folyóiratot jelöltünk meg. /Később az OKT sajnálatos módon több száz folyóirat 1983-ra szóló megrendelését tartotta vissza, az idő rövidsége miatt az intézmények megkérdezése nélkül. A visszatartásnak több Index Medicus és Current Contents is áldozatul esett, holott ezek a másodlagos információforrások mindenütt munkaeszközként használatosak. Megjegyezzük, hogy a tájékoztatási segédkönyvtárak másodlagos forrásokkal való felszerelése több év eredménye volt./ 3. Készítsünk beszámoló jelentést a főhatóságnak a hálózati folyóirat-lemondásokról. 4. Értesítsük a könyvtárakat arról, hogy az OKT által végrehajtott törlések után folyóirat-megrendelés cseréket hajthatnak végre. 5. Készítsünk újabb jelentést a főhatóságnak a visszakért és a cserébe lemondott folyóiratok címéről és áráról.

Bár hálózatunkban a folyóiratoknak csak 15-17 %-át törölték /az országos 30 %-kal szemben/, a munkaeszközök törlése súlyos érvágást jelent és féltő, hogy az intézkedés megrendítette 5 éves regionális állományépítési tervünket is. Mindazonáltal a lemondások árán 1983-ban nagykapacitású másológépekhez juthat a hálózat néhány fontos könyvtára és ez fejlődést jelent.

Elkészült az 1977-82. évi időszak folyóiratbeszerzéseit felülvizsgáló kumulált lelőhelyjegyzék kézírata.

Összeállítottuk a védett folyóiratok újabb jegyzékét, a lemondások miatt azonban aktualitását veszítette és ezért nem adtuk ki.

A könyv- és folyóirat KC-ből 1982-ben 801 alkalommal szolgáltatunk adatokat a könyvtári osztály munkatársaival együtt /1981-ben 413 alkalommal/.

Közülük

Könyv	296	negatív válasz:	183
		pozitív	113
Folyóirat	505	negatív válasz:	159
		pozitív	346

Egyéb tevékenység

Megindítottuk kísérleti mikrokártya-szolgáltatásunkat a visszanyagytó-másológéppel rendelkező 5 intézmény bevonásával /3 egyetem, a miskolci és a szekszárdi megyei kórházak/. A meghirdetett 19 folyóirat közül 9 folyóiraatra 38 előfizetést kaptunk. A könyvtárak a lapok olvashatóságával és a visszanyagytott másolatok minőségével meg voltak elégedve.

Összeállítottuk a Budapesti-Pest megyei Régió együttműködési tervét. Tervet készítettünk továbbá a hálózati folyóiratok hiányainak 1983. évi pótlására.

A Művelődésügyi Minisztérium Könyvtárügyi Osztálya előírásainak megfelelően összegyűjtöttük, ellenőriztük az országos feladatkörű könyvtárak statisztikai jelentéseit és azokat megküldtük az Egyetemi Számítóközpontnak.

Az OSZK retrospektív folyóirat KC számára továbbítottuk ill. összegyűjtöttük a 28, 29. és 30. számú jegyzéket.

Kapcsolataink külső intézményekkel megélénkültek. Részt vettünk a KMK hungarika-megbeszélésén, oktatással kapcsolatos több megbeszélésén, az OSZK KC munkatársaival több megbeszélést folytattunk a könyvek bejelentéséről, a kódszám változásokról, részt vettünk a Magyar Tudományos Akadémia könyvtárhálózatának értekezletén, a Magyar Könyvtárosok Egyesülete műszaki szekciójának ülésén, a köz-

gyűlésen, az Eötvös Klubban tartott előadásain, az Orvostörténeti Társaság ülésein, a Szerzői Jogvédő Irodával megbeszélést folytattunk a mikrokártya akció szerzői jogi problémáiról, részt vettünk az Országos Könyvtárügyi Tanácsnak a hálózati központok feladatairól szóló munkaülésén, valamint a Művelődésügyi Minisztérium államtitkárságán a folyóirat lemondások utáni helyzetről folytatott megbeszélésen.

Az ELTE Könyvtártudományi Tanszékének felkérésére javaslatot tettünk a végzősök szakdolgozati tematikájára. A Magyar Államvasutak egy orvoscsoportjának előadást tartottunk a szakmai információ kérdéseiről és a szolgáltatásokról.

3. Medinform Osztály

Az év folyamán az osztály munkájában a vártnál időigényesebb, kiemelt feladatként jelentkezett a MEDLINE adatbázishoz való hozzáférés megszervezése, az on-line lekérdezés betanulásának előkészítése. E tárgyban az év eleje óta tárgyalásokat folytattunk az OMF B Rendszerszervező Irodájával, majd az OMIKK vezetésével, bemutatót szerveztünk dr. Hutás Imre miniszterhelyettes számára. Javaslatot dolgoztunk ki és terjesztettünk fel az Egészségügyi Minisztériumhoz a betanulási periódus költségkihatásairól, majd az 1983. évi Medline-felhasználás szükségességéről, módjáról és költségkihatásairól. Az Egészségügyi Minisztérium javaslatainkat jóváhagyta. Ezt követően megkötöttük a felhasználásra vonatkozó 1982. évi szerződést az OMIKK Technoinform főosztályával, benyújtottuk 1983-ra vonatkozó igényünket. Javaslatot tettünk a Medline-nal kapcsolatos munkák intézetben belüli megoldására.

Számos munkaterületen együttműködtünk az intézet különböző

osztályaival: a Bibliográfiai Osztállyal a Medline-felhasználás és a Medik számára történő adatfeldolgozás, továbbá a nemzetközi együttműködés terén, a Dokumentációs Osztállyal a Medik számára történő adatfeldolgozás és a nemzetközi együttműködés terén, a Könyvtári Osztállyal a nemzetközi kiadványcsere területén.

A differenciáltabb szakirodalom feldolgozás meggyorsítása céljából terven felül megoldottuk a módosított Medinform Rubrikátor magyar változatának számítógépes előállítását, amelyet megküldtünk az orvosi könyvtári hálózat alközponti könyvtárainak is. Ugyancsak terven felül számítógéppel alfabetikus tezaurusszá rendeztettük a Medinform szisztematikus tezaurusát, amelyet 1983. első negyedében az indexelésben használunk fel. A korábbi tervektől eltérően, 1983 helyett már 1982-ben megkezdtük az angol nyelvű referátumok bevitelét a Medik automatizált rendszerbe, amellyel mindenek előtt a HMB számítógépes előállítása a célunk.

Tervteljesítés az egyes feladatcsoportokban

Részvétel a Medik alrendszerben

Az év első felében kéthavonta, második felében havonta juttattunk el mágnesszalagot a szófiai bázisszervhez, összesen 4239 publikáció adatait vittük be a rendszerbe. A feldolgozott anyagnak mintegy 50 %-ához - az oroszok kivül - angol nyelvű címfordítást adtunk, 300 publikációhoz pedig angol nyelvű referátumot és MeSH- deszkriptorokat a Dokumentációs és Információs Osztály szolgáltatta.

A feldolgozott dokumentumtipusok körét szélesítettük, a rendszerbe - a folyóiratcikkeken kivül - megkezdtük a könyvek és a kongresszusi kiadványok bevitelét. Ez a változás egyúttal azt jelentette, hogy teljesen új gépelőtti formátumot /adatlapot/ kel-

lett kidolgoznunk; ennek következtében a számítógépes feldolgozás során átmenetileg megnövekedett a hibalehetőségek száma. Kiküszöbölésükre szinte naponta kellett konzultálnunk a számítógépes szakemberekkel.

Az 1982-ben feldolgozott, magyar adatbázisból folytattuk ill. megkezdjük a MOB és a HMB számítógépes előállításának kísérleteit. E célból több ízben személyesen is konzultáltunk a kiadványok specifikációjáról az OMIKK szakembereivel. Az OMIKK az év végéig elkészítette a szükséges programokat, elvégezte a számítógépes munkák nagy részét, azonban az out-put-okat /az anyagokról minta kiírását/ - a printer meghibásodása és egyéb nehézségek miatt - csak 1983. januárjában tudja elkészíteni.

A szófiai bázisszervtől az év folyamán 8 db egyesített mágnesszalag érkezett, amely 20.080 rekordot tartalmaz. Az OMIKK-kal kötött szerződésünk értelmében 10 profil szerint kellett volna kísérleti lelivásokat végeznünk minden egyes mágnesszalagról. Az OMIKK ezt a munkát - új, nagyobb kapacitású számítógépe installálásának elhúzódása miatt - az év végén kezdte meg, kidolgozta a megfelelő programokat, a kiírást - a már említett okok miatt - 1983 elején tudja elvégezni.

A Medperiodik adatbázissal kapcsolatos tevékenység

A Medinform-tagországok nemzeti és külföldi periodikaállományában bekövetkezett változások bejelentése és azok regisztrálása rendszerre megtörtént.

A számítógépes adatbázis létrehozásának elkészítésében jelentős előrelépés történt: kidolgoztuk a nemzeti folyóiratok beviteléhez az orosz nyelvű gépelőtti formátumot, a kitöltési utasítást, a ki-

töltés ellenőrzésének utasítását,. Az anyagokat a szakértői érte-
keztet megvitatta és elfogadta. A tagországok többsége határidőre
/ december 1. / megküldte a kitöltött adatlapokat, a kitöltésben
előforduló hibákat folyamatosan javítjuk.

Az adatbázis létrehozását az ISDS nemzetközi automatizált peri-
odika-nyilvántartó rendszer orvosi-biológiai rekordjainak átvételére
alapoztuk. Az ISDS Magyar Központjával / OSZK / fennálló kapcsola-
tunk eredményeképpen prioritásban részesülünk az adatbázis felhasz-
nálása terén. Elkészítettük a szelekcióhoz szükséges tematikus és
adatelemek szerinti specifikációt, tárgyalásokat folytattunk az
OSZK-val és a számítógépes munkákat végző KSH Infologic vgm-mel,
utóbbi megküldte a várható költségek előkalkulációját. Az adatbázis-
ból leválasztott rekordokat várhatóan 1983. első negyedében kapjuk
meg mágnesszalagon.

A lingvisztikai munka

A Medinform orosz nyelvű módosításának megfelelően elvégeztük
a magyar variáns szükséges változtatásait, rendeztük a számítógépes
követelmények figyelembe vételével, elkészítettük a kiadványt. A
tervtől eltérően nem folytattuk a manuálisan előállítandó tezausz
orosz-magyar, magyar-orosz kartonrendszerének kiépítését, ez a mun-
ka ui. rendkívül időigényes, hosszadalmas, folytatása hátráltatta
volna a tezausz deszkriptoraival való indexelés megkezdését. A
deszkriptorokkal való indexelés alapfeltétele a differenciáltabb
bevitelnek és visszakeresésnek, azaz a Medik adatbázis szolgálta-
tásokban való hasznosításának. Ilyen megfontolásból javasolta a
magyar delegáció a Rendszertanács 1982. évi ülésén, hogy 1983. jú-
liusáig minden tagország kezdje el a tezausszal való indexelést.

A Rendszertanács a javaslatot határozatként elfogadta, a magyar KNSZ az első negyedben a fenti módon kezdi meg a dokumentumok indexelését, mivel a manuális előállítás helyett az év folyamán előkészítettük a tezaurusz számítógépes előállításának munkálatait. Ennek eredményeképpen az év végére elkészült a magyar nyelvű alfabetikus tezaurusz mint kiadvány és az orosz-magyar variáns, amelyet belső munkapéldányként alkalmazunk majd.

Az orvosi-jogi információs rendszerben való részvétel

A bratislavai bázisszerv által kiadott Index Medico-iuridicus c. kiadványhoz az év folyamán 71 orvosi-jogi dokumentumot dolgoztunk fel az Egészségügyi Közlönyből, a Művelődésügyi Közlönyből, a Magyar Közlönyből. Az év utolsó negyedében - a Rendszertanács határozatának megfelelően - az adatok egy részét annotációval is elláttuk.

Dokumentumok kidolgozása, kiadvány előkészítés

A szakértői értekezletre anyagokat dolgoztunk ki a Medperiodik adatbázissal kapcsolatban. A rendszer üzemelési dokumentációjaként az alábbi anyagokat készítettük el: Adatlapkitöltési utasítás; Utasítás az adatlapok kontrolljához; Utasítás a javító rekordok előkészítéséhez; Utasításkészlet a rekordok mágnesszalagos előkészítéséhez. A tervben szereplő további két anyag kidolgozása - matematikus-programozónk távolléte miatt - 1983-ra húzódik át. A Rendszertanács határozata alapján a rendszer nem jelenteti meg "A kardiológia fejlődése és jelenlegi helyzete" c. szemlekiadványt, így ezt a feladatot töröltük.

A szakértői értekezletek és a Rendszertanács határozatai alapján kb. 20 hosszabb-rövidebb javaslatot, véleményezést dolgoztunk

ki a rendszer továbbfejlesztésével, konkrét feladataival kapcsolatban.

Az eredeti orosz kiadás alapján lefordítottuk, lektoráltuk és megszerkesztettük " Az orvostudomány és az egészségügy jelenlegi helyzete " o. szemlekiadványt, amely az év végén meg is jelent.

Az orosz nyelvű Rubrikátor kiadását a szovjet társintézmény magára vállalta, helyette kiadtuk a Medinform-ról szóló, orosz nyelvű kiadványt.

Egyéb adatszolgáltatási és információs tevékenység

A Medicinszkij Referativnűj Zsurnál számára 228 referátumot és 46 bibliográfiai leírást /cimforditással/ szolgáltattunk. E munkát 1982-ben helyezték át az osztályra, az ezzel kapcsolatos tevékenységet csak az első negyed végén kezdtük meg, egyúttal oly módon szerveztük át, hogy a referátumokat orosz anyanyelvű orvossal készítettjük, így a magyar referátum elkészítése és oroszra való fordítása mint munkafolyamat, kiiktatódott.

11 módszertani dokumentum feldolgozását készítettük el a moszkvai GCNMB számára.

A tagországokkal való hagyományos információcsere /másolatcsere/ tárgyában kiterjedt levelezést folytattunk a Könyvtári Osztállyal való folyamatos egyeztetés és konzultálás alapján.

A kubai társintézmény számára 3 alkalommal végeztünk irodalomkutatást a MOB-ból az orvósetika és az egészségügyi ellátás tárgykörében, az eredeti dokumentumokból orosz és angol nyelvű referátumokat készítettünk számukra.

Nemzetközi együttműködés

Előkészítettük, szerveztük a valutamentes szakembercsere kere-

tében lezajlott tanulmányutakat. Az év folyamán az alábbi munkatársak utaztak külföldi tanulmányútra: A pozsonyi társintézményhez: Almásyné Kovács Éva /OIK/, Novák Zoltánné /Megyei Kórház, Nyíregyháza/. Mindketten a társintézménynek mint hálózati központnak és több tagkönyvtárnak a tevékenységét tanulmányozták. Az NDK-ban Beniczky Gáborné /Megyei Kórház, Szekszárd/ az IWIM munkáján kívül megismerkedett a potsdami és a magdeburgi orvosi könyvtárak tevékenységével; dr. Szilágyi Vilmosné /OIK/, tanulmányútjának központi programja az IWIM Medline-felhasználásának megismerése, továbbá konkrét Medinform-feladatok konzultálása. A prágai társintézményben Nemeskéri Istvánné és dr. Szilágyi Vilmosné a nemzeti bibliográfia számítógépes előállítását tanulmányozta és néhány Medinform-feladatot egyeztetett. Moszkvában a VNIIMI-nél és a GCNMB-nél dr. Benda Mária és Kominka László megismerkedett a két intézmény struktúrájával és funkcióival, megbeszéléseket folytattak a hagyományos információcsere tárgyában. A lengyel társintézménybe az elmúlt évben nem küldtünk munkatársakat.

A devizamentes szakembercsere keretében 3 prágai, 2 bratislavai munkatársat fogadtunk, az NDK-ból 1 munkatársat a minisztériumi egyezmény keretében, a lengyel és a szovjet társintézetek a szakértői értekezlet idején használták fel a devizamentes lehetőséget. A minisztériumok közötti egyezmény terhére fogadtuk a Helsinki Központi Orvosi Könyvtár 1 munkatársát, a WHO ösztöndíjak keretében 2 kubai munkatársat, egyiket 1 hétre, a másikat 1 hónapra. Intézetünket meglátogatta D. D. Venediktov, a VNIIMI igazgatója.

A külföldi munkatársak tanulmányútjának szervezése, lebonyolítása 1982-ben mintegy 55 munkanapon át foglalkoztatta az osztály dolgozóit.

Kiküldött munkatársaink utijelntéseinek elemzését 1983. elején végezzük el, az Egészségügyi Minisztérium számára év közben készítettünk országonként jelentést a szakembercsere hatékonyságáról.

Medinform - tanácskozások

Megrendeztük a két szakértői értekezletet ez év márciusában, résztvettünk a Berlinben tartott szakértői értekezleten és a Bratislavában megtartott Rendszertanós-ülésen. Az utóbbi előkészítéseképpen magyarra fordítottuk az anyagokat a Rendszertanós tagja számára, javaslatot tettünk a magyar állásfoglalásokra.

Gazdasági munka

Megterveztük a Medinform, a Medline, a bilaterális egyezmények költségkihatásait, a részben az Egészségügyi Minisztériumhoz, részben az OIK Gazdasági Hivatalához továbbítottuk azokat. Elvégeztük az osztályhoz tartozó költségkereteken belül a személyi kiadások elszámolását.

Az osztály problémáiról

Az év folyamán jelentős volt néhány munkakörben a munkaidőkielés /betegség, intenzív nyelvtanfolyam, szülés stb. miatt/, októberben egy munkatársunk megvált intézetünktől. Ennek következtében az osztályon belüli képzést nem tudtuk megvalósítani, az osztályvezető megszakította kutatási témájának tanulmányozását, publikációk írására és referálásra nem vállalkozhattunk.

Az osztály munkatársainak képzése és továbbképzése azonban nem szakadt meg; egy dolgozónk folytatta egyetemi tanulmányait, az osztályvezető részt vett a Számalk által rendezett, on-line bibliográfiai rendszerekkel foglalkozó továbbképző tanfolyamon. Egy munkatárs intenzív orosz nyelvtanfolyamot végzett.

4. Dokumentáció és Információ

Osztály

Az elmúlt év február 15-én az osztály vezetését Dr. Kelemen Attiláné vette át. Az 1982. március 9-én megtartott osztályértekezleten felmértük az egyes szolgáltatások aktuális helyzetét. A szolgáltatások referenseinek beszámolójából az adatok számszerű ismertetésén kívül elsősorban azokat a konkrét feladatokat és célkitűzéseket elemeztük, amelyek megoldása, illetve megvalósítása - az adott időszak munkaerőhelyzetét figyelembevéve - várhatóan biztosíthatta a szolgáltatások folyamatosságát és lehetőség szerint alapot szolgáltatathatott azok mennyiségi és minőségi javításához.

Az osztály létszáma az év első két hónapjában erősen lecsökkent. Két felsőfokú végzettséget igénylő munkakör / irodalomkutatás, HMB / és egy gépirói státusz betöltetlen volt. Az év végéig azonban valamennyi munkakört sikerült jól képzett munkatársakkal betöltenünk.

Célkitűzések

Az előző évben tervezett kiadványok elkészítése és az egyes szolgáltatások átfutási idejének és színvonalának megtartása, illetve lehetőség szerinti javítása. Ennek érdekében a fordításmások házi sokszorosításának megoldása, a fordítók szakmai színvonalának felülbírálása, új, színvonalas fordítók foglalkoztatása, a fordított anyag lektorálásának megoldása, a referálók munkájának felülbírálása és új referálók foglalkoztatása, az új munkatársak betanítása, továbbra is jó szakmai együttműködés az intézet minden osztályával.

A célul kitűzött szakmai feladatok megvalósítását az egyes szolgáltatások részletes beszámolója tartalmazza.

Tervteljesítés az egyes feladatcsoportokban

Kiadványok

Megszerkesztettük a Hungarian Medical Bibliography 1981/II. kötetét. A kiadványban 392 magyar közlemény angol nyelvű referátuma szerepel a MEDLARS tárgyszórendjében, valamint az egyesített szerzői névmutató és a feldolgozott folyóiratok, kongresszusi kiadványok jegyzéke.

A Medinform Osztállyal való együttműködés keretében 1982. augusztus 15. óta, gépi feldolgozás céljára 388 db angol nyelvű referátumot készítettünk az 1982. évi magyar szakirodalomból. Ez a tevékenységünk folyamatos, az adatszolgáltatás az előzetesen megbeszélte paraméterek és ütemezés szerint történik.

Megszerkesztettük a " Szív- és érbetegségek " című ajánló bibliográfiát. E kiadványunk részletesebb ismertetését a jelentés különgyűjteményekről és ezek feltárásáról szóló fejezete tartalmazza.

A Spectrum Pharmaceuticum szerkesztésében 8 folyóirat feldolgozásával / válogatás, címfordítás, szakozás / vettünk részt. A tárgyév folyamán 506 / 1981:511 / adatot szolgáltatunk.

Tájékoztatás

Témafigyelő szolgálat

A szolgáltatás keretében 34 témát figyeltünk. Az 1982-re tervezett új téma, a " Pulmonális és extrapulmonális tuberkulózis " megindítását elegendő megrendelés hiányában a megfelelő propagálás ellenére sem kezdhettük meg.

Az 1.176 megrendelő közül 902 egyéni /ezek közül 102 Romániában és Csehszlovákiában élő magyar orvos, akik a szolgáltatást díjmentesen kapják/, 274 pedig közületi előfizető. Területi megoszlás szerint: 337 budapesti, 705 vidéki és 134 külföldi felhasználó.

A megrendelések száma: 2.975. Az előző évi megrendelések száma: 3.126 volt, a csökkenés 4,8 %-os. Ezt valószínűleg az 1982-ben bekövetkezett árváltozás / a korábbi 150,- Ft témánkénti évi előfizetési díj 300,- Ft-ra emelkedett / is befolyásolta.

200-nál többen kérték a 14-es jelzésű " Új gyógyszerek, indikáció, adagolás, gyógyszerártalmak " című témánkat. 100-nál többen rendelték meg a nyelőső-, gyomor- és béltraktus betegségei, a máj- és epeutak betegségei, a szívbetegségek, a sokk és reanimáció, az újszülöttkor patológiája, az újabb terápiás és diagnosztikai eljárások, az aneszteziológia, az egészségügyi szervezés, a mozgásszervi betegségek, a szülészeti-nőgyógyászati diagnosztika és terápia, a klinikai farmakológia témákat.

A Témafigyelő Szolgálat referátumainak készítéséhez az OIK 540 kurrens külföldi folyóiratát, valamint a SOTE Központi Könyvtár, az OGYI, az OMI, a Heim Pál Kórház, a SOTE Szájsebészeti Klinika és a Központi Stomatológiai Intézet folyóiratállományából további 35 szakfolyóiratot is felhasználtunk. Az év folyamán 4.080 referátumot készítettünk, amit 10 alkalommal postáztunk megrendelőinknek. Két alkalommal /február-március, ill. április-május / két-két havi anyagot összevontan szolgáltatottunk.

A referált közlemények nyelv szerinti megoszlása: angol 48,5 % /1981:41 %/, ebben az angol nyelven publikált szocialista országok, Japán és a skandináv folyóiratok angol nyelvű közleményei is szerepelnek; német: 32 % / 1981: 35 %/, orosz: 12,4 % /1981:16% /, fran-

cia: 6,5 % /1981: 7 % /, egyéb /olasz, cseh, lengyel, román/: 0,6 % /1981: 1 % /.

A referátumok készítésében 44 külső munkatárs vett részt. A referáló gárda új szakemberekkel bővült, akiknek munkáját a próbareferátumok alapján a lektorok jónak minősítették. Célunk, amit folyamatosan igyekeztünk megvalósítani, hogy az egyes témakörök referálói a diszciplína jól képzett szakemberei legyenek, pl. a klinikai farmakológia referátumait szakgyógyszerész készíti, a gyermeksebészeti témát gyermeksebész szakorvosok referálják.

A referátumok lektorálását az év első három hónapjában túlnyomó részt külső munkatársakkal kényszerültünk elvégeztetni. A második negyedévtől kezdve azonban fokozatosan növekvő ütemben az e célra felvett munkatársunk végezte e feladatot. Munkája során a referátumok minőségének ellenőrzése mellett gondot fordított az egységes írásmódra is.

Az év első kilenc hónapjában a referátumok gépelését munkaerőhiány miatt külső munkatársak végezték. Ez a nyomdai kézirat minőségének egyenetlenségét okozta. 1982. október 1. óta a szolgálat referátumainak tükörgépelése kizárólag az osztályon történik.

A nyomdai sokszorosítás alkalmával a korábban szokásos A/4-es méret helyett A/5-ös méretű kartonra kerültek a referátumok és így lehetővé vált a kisebb méretű papírtasakok alkalmazása a postázás céljára. Ez a változtatás nem befolyásolta a felhasználóknál az anyag archiválását, azonban a postai költségek csökkenését eredményezte.

Megtörtént a szolgálat előfizetői listájának egyeztetése a Gazdasági Hivatallal. Az év elején szükségessé vált a Bibliográfiai

Osztállyal együttműködve a borítékcimzéshez felhasznált forgatókönyv lyukszalagos írógépen történet újraleírása, a már ellenőrzött címlista alapján, valamint a tartalék borítéksorozatok előállítás.

A szolgáltatás átfutási ideje /a releváns közlemények kiválasztásától a postázásig/ kb. 1 hónap.

1983. januárjától új téma figyelését kezdjük meg. A téma címe: "A gyermeksebészet aktuális kérdései". A téma előzetes propagálása és a várható igények felmérése céljából a Gyermeksebész Szakcsoport titkárával együttműködve mintareferátumokat küldtünk az ország területén működő gyermeksebész szakorvosok és a határterületen működő szakemberek számára. Ennek nyomán eddig 18 megrendelés érkezett.

Irodalomkutatás

1982-ben 705 megrendelésre /1981:638/ 795 bibliográfia készült /1981:611/, és 65 esetben /1981:150/ az archivumból tettünk eleget a kérésnek. A "Gyógyszereink"-ben történt meghirdetés alapján az archivumból 551 bibliográfiamásolatot igényeltek /1981:840/, 1431 oldal terjedelemben.

Nem tudtunk adatot szolgáltatni a kért időszakban, illetve nyelvterületről 6 esetben /1981:3/, aminek többnyire az volt az oka, hogy a kért kazuisztikáról a szakirodalomban nem volt közlemény, vagy mert a releváns közlemények hazánkban nem hozzáférhető folyóiratban jelentek meg /pl.: A tüdővéna trombózis röntgen jelei - magyar szakirodalom; Információs rendszerek elméleti kutatási modelljei a sztomatológiában - francia nyelven/. Egyetlen adatot szolgáltatunk 24 kérésre /1981:18/, 15 bibliográfia 100-300 tételt tartalmazott /1981:33/. Az év során szolgáltatott tételek

száma 22.500 /1981:21.750/. A bibliográfiák átlagos tételszáma 28 /1981:30/.

Négy nyelvterület és 3-5 éves retrospektív időszak szakirodalmát 365 bibliográfia tárta fel /1981:302/, 10-15 évet 200 /1981:246/, 20 vagy ennél hosszabb visszatekintő időszakot ölelt fel 40 /1981:76/ bibliográfia. 90 bibliográfia megrendelője 1-2 éves időszak feltárását igényelte. 80 bibliográfia csak a tárgyév adatait tartalmazta /1981:31/. Ezekhez a Current Contents és a primer dokumentumok szolgáltak forrásul.

A bibliográfiák témáinak szakágankénti megoszlása az elmúlt évben annyiban különbözött az előzőktől, hogy az általános belgyógyászati, gyermekgyógyászati, sebészeti és a gyógyszeres terápiákkal foglalkozó témák mellett a fejlődési rendellenességek, a rák, a rehabilitáció, fizikoterápia ill. a geriátria, gerontológia is előtérbe került.

Az Egészségügyi Főiskola hallgatói számára az elmúlt évben 20 bibliográfiát állítottunk össze /1981:94/. Ezek a megrendelők szinte kizárólag vidéki lakosok. Kéréseik témája az általános ápolástani kérdések, diétás kezelés, középkezelő munkaköri leírása, munkaszervezés.

A megrendelők kb. 70 %-a gyakorló orvos, 30 %-a pedig egyéb végzettségű /könyvtáros, egészségügyi középkezelő, gyógytornász, fizioterapeuta, határterületen működő mérnök, jogász, pszichológus/.

Lakóhely szerinti megoszlásuk az előző évekéhez hasonló.

A szolgáltatás átfutási ideje: az év első felében 5-6 hét, a második félévben 2-3 hét volt.

Az Egészségügyi Minisztérium számára az "Orvosképzés és továbbképzés aktuális kérdései" című témát folyamatosan figyeltük.

E tárgyban 4 bibliográfiát küldtünk az év folyamán, összesen 18 tétellel.

Tömörítvények

Az Egészségügyi Szakosító és Továbbképző Intézet részére 140 db tömörítvényt készítettünk /1981:141/ 520 oldal terjedelemben /1981:562/. Havi átlagban 12 tömörítvény készült, 1-1 tömörítvény átlagos terjedelme 4 oldal /1981:4 oldal/.

A tömörítésre szánt közleményeket a hozzáférhető kurrens közép-káder szaklapokból válogattuk /Nursing Times, Amer. J. Nursing, Heilberufe, Revue de l' Infirmiere/, ezen kívül további 19 angol, német, francia nyelvű orvosi folyóirat anyagával bővítettük. A tömörítvények nyelvi megoszlása: angol: 74 db, német: 42 db, francia: 24 db.

A tömörítvények szakági megoszlása a következő:

általános nővérképzés	60 tömörítvény	/42,8 %/
csecsemő és gyermekápoló nővérképzés	32 tömörítvény	/22,8 %/
veseátültetés - dialízis	12 tömörítvény	/ 8,5 %/
egyéb	36 tömörítvény	/25,9 %/

Az egyéb összefoglaló elnevezés alá sorolt 36 db tömörítvény az aneszteziológia, szülészet-nőgyógyászat, fizikoterápia, sebészeti betegek ápolása, dietetika, fül-orr-gégegyógyászat, geriátria témáit ölelte fel.

Az Egészségügyi Munka című lapban az év folyamán összesen 9 tematikus jegyzékünk jelent meg: fül-orr-gégegyógyászat, emésztőszervi megbetegedések, traumatológia- ortopédia, csecsemő- és gyermekgyógyászat, szülészet-nőgyógyászat, perinatológia, sebészet, laboratóriumi diagnosztikai eljárások, dietetika, s a fentiekből a szer-

kesztőség által válogatott, vegyes tematikájú jegyzék /fogászat, gyógyszer-tan, intenzív terápia, ideg-elmegyógyászat/.

Ezen felül további 4 jegyzéket juttattunk el a szerkesztőséghez geriátria, gerontológia, pszichiátria, pszichoterápia, veseátültetés-dialízis, fizikoterápia tárgykörből. Ezek publikálására csak 1983-ban kerül sor.

A 9 meghirdetett jegyzék összesen 182 tömörítvényt tartalmazott / átlagosan 20 tétel /. Ezek alapján 52 megrendelő 354 db tömörítvényt igényelt 1.459 szabványoldal terjedelemben, amelyeket a fordításmásolattal azonos díj /5,- Ft /oldal/ ellenében szolgáltatunk. A megrendelések túlnyomó többsége vidékről érkezett /körzeti gondozónők, osztályvezető főnővérek, közegészségügyi ellenőrök, védőnők/.

A tematikus jegyzékek közül a Csecsemő- és gyermekgyógyászat o. iránt mutatkozott a legnagyobb érdeklődés. Az e jegyzéken szereplő 20. tömörítvényből összesen 105 példányt igényeltek.

A 7 és 8 példányban rendelt tömörítvények címei:

Optimális táplálék-e a női tej az érett és koraszülött csecsemők részére ?

A gyermekkori magasvérnyomás kérdései.

A kisgyermek higiénéje. A gyermek egészséges fejlődése során felmerülő kérdések.

A gyermekkori szív- és érrendszeri betegségek megelőzése.

A gyermekápolás néhány sajátossága.

A kisgyermekkor mindennapos problémái.

Hasonlóan nagy érdeklődést váltott ki a 37 tételes Szülészet-nőgyógyászat-perinatológia című jegyzék, amelyből 124 példányt

igényeltek, tömörítvényenként 1-7 példányban.

7 példányban a Cianotikus újszülött című tömörítvényt rendelték meg.

A többi jegyzékre érkezett megrendelések elemzése azt mutatta, hogy a tömörítvények túlnyomó többségét 1-2 példányban kérték. A decemberi számban közzétett Dietetika című jegyzékünkre várhatóan a jövő év elején jelentkezik majd igény.

A különgyűjteményt a referensz szolgálat is hasznosítja. Ennek keretében további 19 tömörítvényt vásároltak meg a helybenolvasók a katalógus alapján.

Szóbeli tájékoztatás

Ezt a tevékenységet a Könyvtári és a Hálózati és Módszertani Osztállyal együtt végeztük a korábbi évek gyakorlatának megfelelően. A személyesen hozzánk forduló orvosok, gyógyszerészek igényeinek kielégítése mellett fokozott gondot fordítottunk az orvostanhallgatók és az Egészségügyi Főiskola hallgatóinak a szakirodalmi tájékozódásban való bevezetésével. Részletesen ismertettük számukra szolgáltatásainkat és ezek hasznosíthatóságát. Felhívtuk figyelmüket forrásainkra, különgyűjteményeinkre, a katalógusok használatára és igyekeztünk elérni, hogy önmaguk végezzék el a szakirodalom feltárását. Ennek eredményeként mintegy 80 budapesti egészségügyi főiskolai hallgató, illetve szakosító tanfolyamot végző közép-kader készítette el segítségünkkel szakdolgozatához az irodalomkutatót. A szóbeli tájékoztatások száma az év folyamán megközelítette a 300-at.

Fordítószolgálat

1982-ben 705 fordítás készült 6.679 oldal terjedelemben /1981: 733 db, 7.876 oldal/. 390 db jelölt fordítás készült el 4.342 oldal terjedelemben és folyamatban van 80 db fordítás hozzá-

vetőlegesen 1000 oldal mennyiségben.

A Gyógyszereink című folyóiratban 429 db fordításunk címe jelent meg /1981:446/.

A meghirdetett fordítások megoszlása szakáganként /zárójelben az 1981-es adatok/: belgyógyászat 129 /121/, ezen belül szív- és érbetegségek 39 /57/, gyermekgyógyászat 52 /58/, gyógyszeratan 59 /37/, onkológia 20 /33/, ideg- és elmegyógyászat 21 /25/, sebészet 29 /30/, szülészet-nőgyógyászat 21 /17/, egészségtudomány 30 /31/, akupunktúra 12 / 11/, szemészet 11 /5/, fül-orr-gége 4 /8/, labor diagnosztika 5 /3/, bőrgyógyászat 3 /7/, gerontológia 6 /9/, kór-élettan 5 /3/, radiológia 3 /2/, endoszkópos diagnosztika 5 /-/, tuberkulózis 1 /6/, fizikoterápia 1 /3/, fogászat 3 /1/, általános orvostudomány 5 /-/, mikrobiológia 4 /-/,

Az év folyamán elkészült fordítások nyelvenkénti megoszlása /zárójelben az 1981. évi adatok/: angolról 38,2 % /34,1 %/, németről 38,1 % /36,8 %/, oroszról 9,7 % /11,6 %/, franciáról 12,5 % /13,8 %/, olaszról 1,5 % /3,3 %/.

A megrendelt fordítasmásolatok havi átlaga 185 db /1981:202/. Az 1982. évben megrendelt fordítasmásolatok darabszáma 2.229 /1981:2.441/, oldalterjedelme 28.054 /1981: 27.573/. A helybenolvasásra és kölcsönzésre igényelt fordítások darabszáma: 375 /1981:443 db/, oldalterjedelme 3.117 /1981: 5.005/.

A meghirdetett fordítások közül 31-et 10-35 példányban rendeltek meg, ami az összes fordítás 9,8 %-a /1981:9,4 %/. Kiemelkedően nagy példányszámban rendelték meg Az akut miokardiális infarktus szabványkezelése c. fordítást. A három folytatásban közölt cikksorozat fordításait 35-35 példányban igényelték. Az interferon kutatás áttekintése c. fordítást 22 példányban, Az antibiotikum kezelés

c. fordítást 18 példányban kérték. Nem igényeltek eddig másolatot 38 fordításból /1981:20/.

A megrendelések 70 %-a vidéki és 30 %-a budapesti. A másolat-igényt részint a fordítók által készített példányokból, részint fénymásolatokkal elégítettük ki.

Az OFOTÉRT-nál megrendelt fordításmásolatok oldalszáma 2.028, amelyet az év első három hónapjában igényeltünk. Ettől kezdve fordításmásolat sokszorosítási igényeinket intézeti keretek között sikerült megoldanunk, 9.582 oldal terjedelemben. Az elmúlt év folyamán tehát összesen 11.610 oldal fénymásolat készült.

A fordításmásolati igényeket a tárgyévben 1-2 héten belül teljesítettük /1981-ben 6-8 hét/.

235 db /1981:263/ db rendelt fordítás készült 2.337 oldal mennyiségben /1981:2.532/. Ebből 199 db idegen nyelvről, 36 db pedig idegen nyelvre történő fordítás volt. A nyelvi megoszlás: angolról 75 db /31,8 %/, németről 52 db /22,16 %/, oroszról 33 db /14,04 %/, franciáról 7 db /3,01 %/, egyéb nyelvről: 32 /13,55 %/. Az idegen nyelvre történt fordítások megoszlása: angolra 14 db /6,09 %/, németre 17 db /7,23 %/, oroszra 5 db /2,12 %/.

1982. január 1-től 24 próbafordító jelentkezett; 168 oldal fordítást készítettek, melyeket minden esetben lektoráltattunk. A lektori vélemény alapján 9 próbafordítót elutasítottunk. Külső munkatársként összesen 51 fordítót foglalkoztatunk, akik közül 31 rendszeresen, 20 alkalmanként készít számunkra fordításokat.

Az év folyamán Dr. Székely Sándor társadalmi munkában végezte a fordítások nagy számának lektorálását, ami a fordítások minőségében kedvező változást jelent. A korábbi években ugyanis a fordított anyag 15-20 %-át tudtuk csak lektoráltatni. Ez a kedvező

változás módot adott arra, hogy a fordítások színvonalát emeljük. Első lépésként, a lektorok véleménye alapján, a leggyengébb fordítókat szűrtük ki és helyettük a bevált próbafordítókat alkalmaztuk. A lektorálásra váró kurrens évi anyag fokozatos csökkenésével párhuzamosan visszamenőleg az 1981. évi fordítások mintegy 40 %-ának lektorálása is megtörtént. Második lépésként ugyancsak a lektorokkal egyetértésben, fokozott gondot fordítottunk a fordítások stílus, nyelvhelyességi és ortográfiai szempontból történő javítására.

A Fordítószolgálat év közben felmerült igényeit - fordításbortók készíttetését a Reprográfiai Osztállyal, a 10 évnél régebbi fordítások kiszállíttatását a külső raktárba a Könyvtári Osztállyal együttműködve - oldottuk meg. Az így felszabadult helyen az állomány friss anyagát helyeztük el.

Különgyűjtemények és feltárásuk

F o r d i t á s i különgyűjteményünk teljes állománya 13.646 db dokumentumból áll, melyből 10.535 db jelölt, és 3.111 db a rendelt fordítás. E fordításokat numerus kurrensben archiváltuk és szakkatalógusban tesszük hozzáférhetővé. Ebben az évben a katalógus áttelepítésével párhuzamosan elvégeztük a katalógus revízióját, finomítását és naprakész kiegészítését. A Fordítószolgálat katalógusát a többi különgyűjteményhez hasonlóan a helybenolvasók és kölcsönzők referenz szolgálatunk részeként folyamatosan használják.

Fordítási különgyűjteményünk utolsó három évi anyagából ajánló bibliográfiát állítottunk össze "A szív és érrendszeri betegségek" címmel. A kiadvány elsősorban olyan közleményeket tartalmazott, amelyek az elektrokardiológiával foglalkoztak. Három nyelvterületről összesen 33 adatot publikáltunk a bibliográfiában, amelyet az OTKI kardiológus szakorvosok számára szervezett továbbképző tanfolyamán

juttattunk el a felhasználókhöz.

Irodalomkutatói szolgálatunk különgyűjteménye 11.250 bibliográfia-másolatból áll. Anyagát a fordításokhoz hasonlóan numerus kurrensben archiváljuk és a Gyógyszereink című folyóiratban meghirdetjük. A különgyűjtemény feltárását szolgáló szak-katalógust újraserkesztettük, a fordítási különgyűjtemény szak-katalógusának részletesebb beosztása szerint. E gyűjtemény anyagának felhasználási mutatóit a jelentésnek az irodalomkutatásról szóló fejezete tartalmazza.

Az egészségügyi szakdolgozók képzése és továbbképzése céljára készített tömörítő ny különgyűjteményünk 865 numerus kurrens szerint rendezett dokumentumot tartalmaz mintegy 2.600 oldal terjedelemben. Az archivált anyagot szakrendi és tárgyszó katalógus tárja fel, amelyet folyamatosan gondoztunk. A különgyűjtemény szélesebb körű publikálása céljából havonta tematikus jegyzéket küldtünk az Egészségügyi Munka szerkesztőségének. A jegyzékek forgalmi adatainak elemzését a jelentésnek a tömörítő nyekről szóló fejezete tartalmazza.

Bibliográfiai Osztály

Az osztály az egész év során rendkívül súlyos munkaerőgondokkal küzdve alapvető feladatait teljesítette.

Bibliográfiai munka

A Magyar Orvosi Bibliográfia kéziratának elkészítési határidejét /az 1982. június 28-i vezetőségi értekezleten elfogadott útmutatások figyelembe vételével/ betartottuk. Elkészítettük és sokszorosításra kész állapotban a reprografiára továbbítottuk az 1981/6., 1982/1, 2-3/ összevont, dupla adatmennyiséget feldolgozó/

és 4. számokat.

A kongresszusi anyagot tartalmazó bibliográfia /szupplementum/ 1981/II. kötetét a módosított határidő előtt leadtuk.

A Tuberkulózis és Tüdőgyógyászat Referáló Szemle általunk gondozott utolsó, 1981/3-4. számának kéziratát február 1-én adtuk le. Ennek a bibliográfiának a kiadói munkálatait az 1982. évfolyamtól kezdve az Országos Korányi Pulmonológiai Intézet vette át.

Elkészült a Gyógyszerterápiás Dokumentációs Szemle 1982/1,2,3,4. számának, valamint a Spectrum Pharmaceuticum 1982/ 1,2,3,4. számú kézírata.

Összeállítottuk az 1982-es szupplementum anyagát; a bibliográfiai rész tükörre írása nagyrészt elkészült. Az anyag szerkesztését kísérleti jelleggel a már korábban körvonalazódott elvek alapján végeztük; ezek végleges kidolgozására - mivel nagymennyiségű anyag minőségi és mennyiségi elemzését kell elvégezni - 1983 elején kerül sor.

A MOB 25 éves jubileuma alkalmából az 1982/1. szám elé Bereczky László, az OSZK Könyvtártudományi és Módszertani Központ osztályvezetője irt előszót.

A Gyorstájékoztató Szolgálat

keretében 79 témában 614 megrendelőnek 14.019 bibliográfiai adatot szolgáltatunk /a ténytípusokat a beszámoló végének táblázata tartalmazza/.

Az előfizetők ill. a szolgáltatásban részesülők összetétele:

	előfizető	díjmentes	összesen
a/ egyéni	313	58	371
b/ intézményi	177	66	243
összesen			614

Területi megoszlás szerint

	előfizető	dijmentes	összesen
a/	budapesti 191	11	202
b/	vidéki 294	-	294
c/	külföldi 5	113	118
	<u>összesen</u>		<u>614</u>

Dijmentesen küldtük a szolgáltatást 124 címre, ebből hazai: 11, külföldi: 113 /Románia: 36, Szovjetunió: 2, Csehszlovákia: 5, NDK: 70, /.

A OIK és az IWIM közötti bilaterális egyezmény következtében a külföldiek közül legjelentősebb az NDK-beli intézmények részvételése a szolgáltatásban.

A megrendelések száma az egy év előttihez viszonyítva 5,8 %-kal csökkent, ami a szolgáltatás előfizetési díjának jelentős emelkedésével függ össze, de eléri az 1980. évi szintet. A Semmelweis Orvostudományi Egyetem Könyvtárában és intézetünkben összesen 935 folyóiratot figyeltünk, ezekből 865 a külföldi.

A gyorstájékoztató anyagának jelölését november 1-ig mindkét könyvtárban az osztályvezető végezte; a SOTE Könyvtárban az ottani tatarozási munkák miatt hónapokig igen rossz körülmények között.

A sokszorosítandó kartonanyag összeszerkesztését az év során 25 alkalommal végeztük el és ugyanennyiszor továbbítottuk a Reprográfiai Osztályra. Az anyag összeállításánál maximálisan figyelembe vettük a reprográfiai szempontokat is /nyolccal osztható kartonszám, azonos példányszámban sokszorosítandó témák együtt kezelése stb./.

Az év során 18 alkalommal kaptunk vissza sokszorosított anyagot a reprográfiáról, ugyanennyiszor postáztuk. Az első félévben az ál-

talunk leadott anyagok ismételtén összevont sokszorosítása miatt csak hét alkalommal. Júniustól a havi kétszeri periodicitás helyreállt.

Az előfizetők adatait márciusban egyeztettük a Gazdasági Hivattal, ennek alapján elkészítettük a gyorstájékoztató postázásához az új forgatókönyvet, és az egész cimanyagot tartalmazó új lyukszalag garnitúrát. Ezt megelőzően ugyanezt elvégeztük a Témafigyelő Szolgálat teljes cimanyagával is. Augusztus végére kontrollként elvégeztük a gyorstájékoztató szolgálat előfizetői kartonanyagának a forgatókönyvvel történő összevetését. Az adatváltoztatásokat /új megrendelés, lemondás, cimváltozás/ az osztályon folyamatosan a következő helyeken vezettük át: megrendelői kartonanyag, forgatókönyv, postázók nyilvántartása, statisztika az egyes témákról. Az előfizetők számának alakulásáról folyamatosan tájékoztattuk a reprográfiát.

Azokban a témakörökben, amelyeknek előfizetői nem érik el a tizet, un. egyéni figyelmet végeztünk: az adatokat gépelt, ill. másológépen sokszorosított jegyzékeken juttattuk el a megrendelőkhöz 9 témakörben. Az 1983-as propaganda anyagban - az eddigi gyakorlattól eltérően - ezeket a témákat is meghirdettük.

A szolgáltatás kibővítését ill. részleges átprofilozását célzó - már megkezdett munkánkat - munkaerőgondjaink miatt nem folytathattuk.

Elvégeztük a Témafigyelő Szolgálat anyagának postázását. Mindkét szolgáltatás lyukszalagírógépes borítékcimzése a szükséges időpontokra elkészült.

Egyéb tevékenység

A Gyorstájékoztató Szolgálat cédulaanyagából katalógusunkat tovább szerkesztettük, ennek alapján a hozzánk fordulóknak tájékoztá-

tást nyújtottunk.

Résztvettünk a Medinform részére szükséges adatlapok elkészítésében a hazai orvostudományi szakirodalom indexelt folyóiratoikkal és kongresszusi anyagai alapján. A Medinform rubrikátora alapján történő indexelési munkában résztvett az osztályvezető.

Az 1983-ban induló és a kutatások szakirodalmi alátámasztását célzó Medline-programhoz az osztályvezető elsajátította az OMIKK-ban hozzáférhető terminál kezelését, kidolgozta több téma keresési stratégiáját, és a rendelkezésre álló időben elkezdte az on-line kereséseket.

Folytattuk erőfeszítéseinket az osztály munkaerőgondjainak megoldására, ill. enyhítésére.

Könyvtári Osztály

Állományépítés

A könyv és folyóiratállomány 1982 folyamán a következőképpen alakult:

Induló készlet 1982. I. 1. 25.102 db 11,487.105,- Ft

Évközi gyarapodás

	1982-ben		1981-ben	
<u>Könyv</u>				
vétel	141 db	76.592,- Ft	110 db	88.537,- Ft
ajándék	28 db	3.353,- Ft	49 db	6.756,- Ft
csere	15 db	5.330,- Ft	10 db	2.910,- Ft
kötelező pld.	260 db	16.662,- Ft	314 db	22.712,- Ft
gyarapodás:	444 db	101.937,- Ft	483 db	120.915,- Ft

Folyóirat

vétel	422 db	1.046.850,- Ft	514 db	1.004.037,- Ft
ajándék	21 db	7.184,- Ft	99 db	30.354,- Ft

csere	160 db	165.103,- Ft	293 db	131.005,- Ft
saját kiadvány	2 db	1.000,- Ft	1 db	160,- Ft
kötötés	- -	15.650,- Ft	- -	16.118,- Ft
gyarapodás:	605 db	1.235.787,- Ft	907 db	1.181.674,- Ft
<u>gyarapodás összesen:</u>	1.049 db		1.337.724,- Ft	

Könyv leltári állomány

1982. dec. 31. 12.160 db 1.920.781,- Ft

Polyóirat leltári állomány

1982. dec. 31. 13.991 db 10.904.048,- Ft

Zárókészlet 1982. dec. 31. 26.151 db 12.824.829,- Ft

1982-ben külföldi könyvbeszerzési tervünket - devizális nehézségek miatt - nem tudtuk teljesíteni, így könyvbeszerzési keretünk 60 %-át nem tudtuk elkölteni. 1982-ben 605 kötet folyóiratot vettünk állományba /előző évben pótlólag állományba vettük a cseh, román, lengyel nyelvű folyóiratokat, ezért nagyobb az 1981. évi gyarapodás/.

A 605 kötet leltárba vett folyóiratból

magyar	70 félé	- vétel	66
		- csere	-
		- ajándék	2
		- saját	2
szovjet	88 félé	- vétel	62
		- csere	20
		- ajándék	6
népi demokr.	77 félé	- vétel	48
		- csere	28
		- ajándék	1
tőkés	370 félé	- vétel	267
		- csere	101
		- ajándék	2

Elkészítettük az 1983. évi külföldi és magyar folyóiratrendeléseket. /Tőkés folyóiratot 1.018.838,- Ft, népi demokratikus + szovjet folyóiratot 38.434,- Ft és magyar folyóiratot 73.000,- Ft értékben rendeltünk./ Magyar folyóiratokat több példányban rendeltünk /munkapéldánynak a MOB, a Medinform Osztály, valamint a nemzetközi csere részére/. A Könyvtári Osztály a magyar folyóiratokból egy példányt vesz állományba. Tőkés folyóiratrendelésünket csökkentettük, felülvizsgálva a folyóiratok kihasználtságát.

Állomány nyilvántartás

A folyóiratokat kardex lapon tartjuk nyilván. A könyveket betűrendes-, szak - és tárgyszavas katalógus alapján tárjuk fel. A raktárban tárolt folyóiratállományról külön kardex lapokat fektettünk fel. Az 1982. év folyamán megkezdett mikrokártya folyóiratosere szükségessé tette tároló beszerzését; a tárolás ezzel megoldott, a nyilvántartás szintén kardex lapon történik. Leltárkönyveinket pontosan vezetjük, a könyveket azonnal, a folyóiratokat az év végén leltározzuk.

Olvasószolgálat

Az olvasószolgálat adatai:	1982	1981
helyben olvasók száma	2.400	1.500
kölcsönzők száma /csak könyv/	568	520
kölcsönzött könyvek száma	1.682	1.239
kölcsönzött folyóiratok száma	4.100	2.620
kölcsönzések száma /könyv + folyóirat/	2.960	2.012
másolatok oldalszáma	30.143	19.844
mikrofilm □ száma	-	1.927
helyben olvasott művek száma	5.100	2.240
könyvtárközi kölcsönzés	2.156	1.434

A Medinform keretében 1.795 oldal másolatot készítettünk és küldtünk el a kérő könyvtáraknak. /A kérések részben az egyezmény keretében kijelölt folyóiratok másolására, részben csak a nálunk megtalálható folyóiratcikkekre vonatkoztak./ Könyvtárunk egy alkalommal kért 2 db cikkmásolatot 9 oldal terjedelemben.

Másolatban háromféle nyugati folyóiratot kapunk rendszeresen Szófiából, mikrokártyán egy folyóiratot az NDK-ból és egy folyóiratot a Szovjetunióból.

A beiratkozott közlők megoszlása foglalkozás szerint:

orvos	127
orvostanhallgatók	74
eu. főiskolás	78
eu. szakdolgozó	86
gyógyszerész	9
egyéb	66

Szóbeli tájékoztatás

A szóbeli tájékoztatás könyvtárunkban az olvasószolgálat része, ebben a munkában a Könyvtári Osztály valamennyi dolgozója részt vesz. Tájékoztatást adunk a keresett témához /bibliográfiák, referáló lapok, segédkönyvek ajánlásával,/ valamint rendszeresen adunk felvilágosítást telefonon egy-egy keresett mű hollétére, bibliográfiai adatok pontosítására stb. vonatkozó kérdésekben.

Nemzetközi csere

Nemzetközi cseretevékenységünk célja könyvtárunk könyv- és folyóiratállományának gyarapítása, a választék bővítése és a legújabb magyar orvosi eredmények külföldi ismertetése.

Cseretevékenységünket a már kialakult gyakorlat szerint folytattuk. Cserénk alapja a Hungarian Medical Bibliography évi két kötete, a Therapia Hungarica o. folyóirat, valamint egyéb kiadványaink, a Gyorstájékoztató Szolgálatunk témabibliográfiái, és az erre a célra előfizetett magyar orvosi folyóiratok.

Tervünknek megfelelően felülvizsgáltuk cserekapcsolatainkat és megszüntettük a kapcsolatot azokkal az intézményekkel, melyek kiadványai számunkra értéktelen információkat tartalmaztak /katalógusok, gyarapodási jegyzékek stb./, vagy nagyon rendszertelenül és hiányosan érkeztek. Sajnos vannak olyan cserepartnerek is, akik gazdasági okokra hivatkozva velünk szüntették meg a cserét. Az így megszünt fontosabb folyóiratok:

Surgery, Gynecology and Obstetrics, J. Reproductive Medicine, Giornale di Igiene e Medicina Preventiva, Israel Annals of Psychiatry, J. of Human Nutrition.

Cserepartnereink száma: 196, a cserébe kapott periodikák száma: 264. A periodikák közül 92 népi demokratikus és 172 tőkés országból érkezett. Kaptunk továbbá 30 db könyvet és 742 disszertációt.

Folyóirat tartalomjegyzék sokszorosítás

Ezt a szolgáltatásunkat 1982-ben III megrendelő vette igénybe.

Ebből egyéni megrendelő:	61
közületi megrendelő	50
1-3 féle folyóiratra előfizetett	85 megrendelő
3-nál többféle folyóiratra előfizetett	26 megrendelő
A tartalomjegyzékeket hetente postázzuk megrendelőinknek.	

<u>Fotószolgálat</u>	1982	1981
mikrofilm	-	1.927

gyorsmásolat	76.785	60.031
megrendelések száma	1.886	1.350
forgalmazott érték	164.064,- Ft	102.172,- Ft

A gyorsmásolatok részletezése:

- 30.143 old. könyvtárközi kölcsönzés keretében
- 36.000 old. tartalomjegyzék sokszorosítás
- 8.847 old. az osztályok számára végzett másolás
- 1.795 old. Medinform keretében végzett másolás.

Főlépéldányjegyzék

A hálózat könyvtáraiból 9 főlépéldányjegyzék érkezett sokszorosításra illetve a hálózatban való körözésre. Saját főlépéldányjegyzékünk 2 volt.

Kutatás-fejlesztés nyilvántartás

A kutatások megkezdéséről ill. befejezéséről, valamint a disszertációkról nyilvántartásunkban 2.565 bejelentés van. 1982-ben 112 új bejelentés érkezett, megoszlásuk a következő:

Az Egészségügyi Minisztérium fennhatósága alá tartozó intézményekben folyó

K + F munkáról	- 48,
disszertáció	- 38,
határterületi K + F kutatás	- 26.

A korábbi évekhez képest a bejelentések száma csökkent, amit megmagyaráz az 1982-ben kiadott új K + F rendelet, amely szerint 1983. március 31-ig kell bejelenteni a jelen tervidőszakban indult kutatásokat új, számítógépes feldolgozásra alkalmas bejelentőlapon. A bejelentőlapok megküldése a kutatóhelyeknek 1983 januárjában történik.

Több megbeszélésen vettünk részt az Egészségügyi Minisztérium XI. Főosztályának munkatársaival az új bejelentésekkel kapcsolatban valamint az OKNy illetékeseivel.

Részt vettünk az " Egészségügyi Minisztérium tárcaszintű kutatási témái 1981-1985 " című kiadvány összeállításában. Az év folyamán 6 alkalommal adtunk tájékoztatást a K + F anyagból.

Egyebek

Beköttettünk 140 kötet folyóiratot.

Az év folyamán 9 féle - a hálózat könyvtárai által választott - folyóiratot áadtunk át az AGROINFORM-nak mikrokártya készítés céljára.

Polyamatosan végeztük az OSZK-ban a köteleespéldány válogatást saját könyvtárunk és a SOTE könyvtára számára. A többes példányban kapott kiadványokat a hálózat könyvtárai között osztottuk szét.

Megjelentettük a " Tájékoztató a külföldi orvosi könyvekről " című ajánló bibliográfia 4 számát.

Új könyvbeszerzéseinkről 10 alkalommal készítettünk jegyzéket, tájékoztatva ezzel a hálózat könyvtárait és az olvasókat.

Részt vettünk a különböző szakmai megbeszéléseken.

Eljártunk új raktárhelyiség megszerzése céljából. A raktári állomány /5.200 kötet/ költöztetése 1983 elején lesz esedékes.

Személyi feltételek

A könyvtári dolgozók képzése és továbbképzése tovább folytatódott. Egy munkatárs folytatta egyetemi tanulmányait, az osztályvezető továbbképző tanfolyamon vett részt. A könyvtár teljes foglalkoztatott-ságú dolgozói részt vettek a szakszervezeti politikai oktatásban.

Reprográfiai Osztály

Az osztály évi teljesítménye: 2.390.615 oldal a tervezett 3.010.306 oldallal szemben. Ennek oka a túltervezés. Az osztály u.i. minden november 1-ig leadott kéziratot sokszorosított, az ezután leadottak munkálatait pedig megkezdte, több oldalt tehát nem is teljesíthetett. 7 kiadványunk áthúzódó tételként szerepel /1982-re áthúzódó: 11/. A mintegy 431.800 oldalt az év első néhány hetében igyekszünk pótolni.

1983. évi tervünket e tapasztalatok alapján készítettük el.

Az év folyamán folyamatosan végeztük 10 féle kiadvány sokszorosítását, a kötési munkáit és postázását, valamint a Gyorstájékoztató és a Témafigyelő Szolgáltatás sokszorosítását, az ehhez szükséges kartonvágási munkákat.

Kapcsolatot tartva a Gazdasági Osztállyal, a címváltozásokat nyilvántartásainkon folyamatosan átvezettük. A kiadványok megjelenítéséhez az engedélyeket megszereztük és a kötelespéldányokat az OSZK-nak folyamatosan szolgáltatottuk.

Az osztályok által adott egyéb sokszorosítási munkákat, megbeszélés alapján, rövid határidővel teljesítettük.

Vezettük az osztály számára előírt nyilvántartásokat és elszámolásokat.

Rendszeresen végeztük gépeink karbantartását és azok kisebb javítási munkáit.

1982. évi jelentés

Sor- szám	Megnevezés	Evi megje- lenés	Evi pld. szám	Oldal- szám	Össz. oldal lehuzás	For- má- tum
1.	MOB 1981/3-4-5-6	3	933	679	211.452	B/5
2.	MOB Suppl. 1981/1	1	320	336	107.520	B/5
3.	MOB 1982/1-2-3	2	592	514	151.472	B/5
4.	Gyógyszerészet 1981/3-4	1	315	161	50.715	A/4
5.	Gyógyszerészet 1982/1-2-3	3	899	459	137.571	A/4
6.	Spectrum 1981/3-4	1	598	193	115.414	A/4
7.	Spectrum 1982/1-2-3	3	1765	612	360.185	A/4
8.	Az Orvosi Könyv- táros 1981/4	1	322	106	34.132	B/5
9.	Az Orvosi Könyv- táros 1982/1-2-3	3	906	306	92.556	B/5
10.	Az Orvosi Könyv- táros név- és tárgym.	1	314	85	26.690	B/5
11.	TBC 1981/3-4	1	244	306	76.664	B/5
12.	Táj.külf.orvosi könyvekről 1981/4	1	174	18	3.132	A/4
13.	Táj.külf.orvosi könyvekről 1982/1-2-3-4	4	761	61	12.500	A/4
14.	HMB 1980/2	1	281	178	50.018	B/5
15.	HMB 1981/1	1	265	129	34.185	B/5
16.	Egyéb kiadványok	1	5430	1137	468.550	A/4
17.	Témafigyelő	12		989	105.846	A/4
18.	Gyorstájékoztató	18		1123	61.625	A/4
19.	Egyéb soksz.			127	66.100	A/4
20.	Gyorsmásolat /Lumoprint/				20.000	A/4
21.	Borítók				27.200	A/4
		58 +8%	14.119	7.519	2.213.527 177.088	

2.390.615

Gazdasági Hivatal

Az intézetvezető gazdasági helyettese rendszeresen beszámolt a megbízott igazgatónak a Gazdasági Hivatal működéséről és megbeszélte a gazdálkodás során felmerült problémákat.

Az 1981. évi költségvetési és egyéb beszámolók határidőre elkészültek, azokat a felettes szervek elfogadták.

Az 1982. évi költségvetéseket a gazdálkodó intézeteknek kiadtuk, a költségvetés végrehajtásával kapcsolatos utasításokat rendszeresen közöltük az intézetekkel és azok végrehajtását megbeszéltük.

Az intézetek által készített költségvetési beszámolók alapján az 1981. évi gazdálkodással kapcsolatos egészségügyi minisztériumi észrevételeket az intézetek igazgatóival ismertettük.

Az 1981. évi pénzmaradványt elszámoltuk és az intézetekkel közöltük.

Megszerveztük az 1983. évi, az előző évektől teljesen más felépítésű költségvetések elkészítését. Az intézetektől érkező költségvetésekből összesített költségvetést készítettünk, amelyet az Egészségügyi Minisztérium ideiglenes jelleggel változatlanul jóváhagyott.

A kiemelt szintre elfogadott kutatási témák támogatására biztosított keretek felhasználásáról a félév és az év végén összefoglaló beszámolót készítettünk és azt határidőre az Egészségügyi Minisztériumnak megküldtük.

A költségvetés előirányzatainak felhasználásáról havonta tájékoztattuk az ETI-t és az OIK-ot.

Elláttuk az állami megbízásokkal és pályázatokkal kapcsolatos adminisztratív és pénzügyi feladatokat, amelyeket mint az Egészségügyi Minisztérium által kijelölt lebonyolítóknak el kellett látnunk.

Elvégeztük az egészségügyi feladatok elnevezésű költséghely könyvelési feladatait.

Belső ellenőrzést csak néhány esetben tudtunk végezni. Az év közben adódó, az új költségvetési rend kialakításával kapcsolatos feladatok miatt részfoglalkozásu belső ellenőrünket is e feladatokra kellett igénybe vennünk.

A kiemelt szintre elfogadott kutatási témák támogatására engedélyezett keretek felhasználását ellenőriztük.

Az Egészségügyi Minisztérium intézkedése alapján leendő épületünk telekszerzési munkáit saját hatáskörünkben megkezdtük.

Az OIK szolgáltatások megrendelőinek kimutatását naprakész állapotban tartottuk és a referensekkel folyamatosan egyeztetettük.

Összeállítottuk az OIK alleltárait.

Ellenőriztük az orvosgyakornokok és a TKT terhére alkalmazottak illetményeinek számfejtését.

III. A munkatársak képzése, oktató, tudományos és szakirodalmi tevékenysége

Koltay Tibor egyetemi tanulmányait az ELTE orosz kiegészítő szakán, Várhelyi Péter az ELTE jogi karán, Podor Istvánné az ELTE Könyvtártudományi Tanszék informatikai kiegészítő szakán végezte.

Kügler Edéné érettségi vizsgát tett, Szabóné Gulyás Zsuzsa pedig befejezte a Számviteli és Pénzügyi Főiskolát.

Pusztai Miklós elvégezte a 220 órás könyvtárkezelői tanfolyamot.

Egry Tamásné és Kovács Katalin befejezte a KMK által szerve-

zett " A dokumentumleírás oktatása " elnevezésű tanfolyamot.

Dr. Szilágyi Vilmosné részt vett a Számalk által rendezett "On-line bibliográfiai rendszerek" című továbbképző tanfolyamon.

Nemeskéry Istvánné intenzív orosz, Almásyné Kovács Éva és Kovács Katalin intenzív angol tanfolyamon vett részt.

Az intézeti angol és orosz nyelvtanfolyamokon 9 fő vett részt.

Ideológiai képzésben részesültek 15-en. Az MLE keretében működő " A nemzetközi ideológiai harc időszakos kérdései " speciális kollégium hallgatói voltak: Egry Tamásné, Dr. Benda Mária, Kelemen Istvánné, Kominka László, Dr. Pollák Zsuzsanna, Dr. Szilágyi Vilmosné és Szollár Ferencné. Varga Mihályné részt vett az MLE " A párt káderpolitikai elvei és gyakorlata " című speciális kollégiumon.

Az intézet kutatási tervének keretében Almásyné Kovács Éva folytatta igénykutatási témáját.

A könyvtárkezelői tanfolyam előadói voltak: Almásyné Kovács Éva, Egry Tamásné, Fodor Istvánné, Glósz Imréné, Dr. Kelemen Attiláné, Kerekes Gyula, Kominka László, Kovács Katalin, dr. Kusnyerik Györgyné, Selmei Nándor, Dr. Szilágyi Vilmosné és Varga Mihályné.

Dr. Benda Mária a KGM könyvtárosképző tanfolyamán a könyvtártan oktatójaként közreműködött.

Az intézet munkatársaitól az alábbi publikációk jelentek meg, ill. a következő tanulmányok készültek el:

ALMÁSYNÉ KOVÁCS ÉVA: Az 1983. évi igénykutatásról. Az Orvosi Könyvtáros, 1982, 22, 4. 77-98.

BENDA MÁRIA: A regionális orvosi könyvtári együttműködés problémáiról. Az Orvosi Könyvtáros, 1982, 22, 1, 5-6.

/BENDA MÁRIA/: Az orvos-egészségügyi szakkönyvtár szerepe a gazdasági-műszaki vezetők szakirodalom-ellátában a továbbképző tanfolyamok tükrében. Kozma Zoltánné tanulmányának recenziója. Az Orvosi Könyvtáros, 1982, 22, 3, 75-76.

BENDA MÁRIA: Súčasný stav a perspektivy rozvoja sústavy vedeckých lekárskych informácií v Maďarsku. Metodický Informátor, 1982, 17, 4, 305-311.

/BENDA MÁRIA/: A szakirodalmi tájékoztatás helyzete és feladatai az egészségügy területén. A Szakmai Információs Tanács számára készült tanulmány. Bp. 1982. 16 p. 5 mell.

BENDA MÁRIA: Az Országos Orvostudományi Információs Intézet és Könyvtár mint az egészségügyi - orvostudományi könyvtári hálózat és az egészségügyi-orvostudományi koordinációs kör központja. Az Országos Könyvtári Tanács megbízásából készült tanulmány. Bp. 1982. 16 p.

BIRTALAN Győző: A szülészeti és a nőgyógyászat története a középkorban. 37-47. In: A szülészeti-nőgyógyászat története a középkortól. 1982, 2. /A DOTE női klinikájának kiadványai./

KOMINKA László: A hazai orvostudományi folyóiratok megoszlása és választéka. Az Orvosi Könyvtáros, 1982, 22, 4. 67-76.

KOVÁCS Katalin: Hálózati könyvvásárlásaink a KC tükrében. Az Orvosi Könyvtáros, 1982, 22, 4. 99-113.

POLLÁK Zsuzsanna: Információs szolgáltatások gyakoribb betegségekről. Az Orvosi Könyvtáros, 1982, 22, 1, 43-49.

Az OIK mutatószámai 1982-ben

<u>Dokumentáció</u>	<u>tervszám</u>	<u>tényszám</u>
1. Irodalomkutatói bibliográfiák száma	900	860
2. Irodalomkutatói bibl. tétel száma	29.000	22.500
3. Irodalomkutatói bibl. másolatok száma	1.000	551
4. Fordítások darabszáma	700	705
5. Fordítások oldalszáma	8.000	6.679
6. Fordításmásolat szolgáltatás /db/	3.000	2.229
7. Fordításmásolatok oldalszáma	-	28.054
8. Referátumok a magyar irodalomból	1.300	1.054
9. Témafigyelésben figyelt témák száma	35	34
10. Témafigyelés megrendelők száma	1.000	1.176
11. Témafigyelés megrendelések száma	2.800	2.975
12. Témafigyelésben adott referátumok száma	4.200	4.080
13. Gyorstájékoztatóban figyelt témák száma	79	79
14. Gyorstájékoztató megrendelők száma	700	614
15. Gyorstájékoztató megrendelések száma	2.600	2.503
16. Gyorstájékoztatóban nyújtott adatok száma	15.000	14.019

Könyvtár

17. Kölcsönzők száma /könyv/	600	568
18. Kölcsönzött dokumentumok száma	4.000	5.782
19. Helyben olvasók száma	3.000	2.400
20. Helyben olvasott dokumentumok száma	5.000	5.100
21. Gyorsmásolat megrendelések száma	1.400	1.886
22. Elkészített mikrofilm kockák száma	1.500	-
23. Mikrokártya megrendelők száma	-	5
24. Mikrokártya megrendelések száma	-	38

25. Elkészített gyorsmásolatok száma	60.000	76.785
--------------------------------------	--------	--------

Reprográfia

26. Sokszorosított oldalszám	3.040.502	2.390.615
------------------------------	-----------	-----------

Összintézeti

27. Kiadványféleség	12	10
---------------------	----	----

28. Kiadványok példányszáma	16.690	14.119
-----------------------------	--------	--------

29. Kiadványok oldalszáma	10.097	7.392
---------------------------	--------	-------

B e m u t a t j u k k ö n y v t á r a i n k a t

Bemutatom az ESZTIK új könyvtárát

PERCZE Lajosné

Egészségügyi Szervezési, Tervezési és Információs Központ,

Budapest,

Főigazgató: dr. Balogh János

Az Egészségügyi Minisztérium Szervezési, Tervezési és Információs Központjának /ESZTIK/ könyvtára 1964. január 1-én létesült az Országos Orvostudományi Információs Intézet és Könyvtár állományából és hathatós segítségével. /Korábbi neve az Egészségügyi Minisztérium Tervgazdasági és Dokumentációs Irodája volt./

Közel tizennyolc évig rendkívül szerény keretek között működött /Budapest, 1066 Zichy Jenő u. 4. sz. alatt/. Gyakorlatilag egyetlen önálló helyiséggel rendelkezett, ami olvasó-, és egyúttal munkaszoba is volt. Könyv- és folyóiratanyagának nagy része külső raktárban és más osztály munkaszobájában volt elhelyezve. A mostoha körülmények ellenére a könyvtár dolgozói /kezdetben egy, majd 1974-től két fő/ mindent megtettek, hogy az intézeti és a külső olvasók igényeit kielégítsék. Tizennyolc év alatt az intézetet többször átszervezték, profilja is változott. Ez természetesen kihatott a könyvtár könyv- és folyóiratanyagának gyarapodására, kialakulására.

I. A KÖNYVTÁR ELHELYEZÉSE

1981 tavaszán az ESZTIK az Egészségügyi Minisztérium új székházában /1051. Budapest, Arany János u. 6-8./ kapott helyet. Ekkor lehetőség nyílt egy új, tágas, közös könyvtár kialakítására. Egészségügyi miniszteri utasításra ugyanis az ESZTIK és a Minisztérium szakkönyvtára egyesült az ESZTIK szakfelügyelete alatt, most már magában foglalja a szépirodalmi, ismeretterjesztő könyvtárat is. Ez utóbbival együtt 1982. augusztus 27-én nyílt meg.

Az új összevont szakkönyvtár elhelyezése szép és korszerű. Alapterülete 148 m², és az alábbi helyiségekből áll:

1. A szakkönyvtári rész olvasóhelyisége 72 m², 16 olvasói férőhellyel. Itt van elhelyezve az R 110-es mikrofilm-visszanagyító és a DL 4-es mikrofilm-leolvasó készülék is.
2. A szépirodalmi és ismeretterjesztő könyvtár a szakkönyvtárból nyílik, 36 m² alapterületű; három dolgozó munkahelyével szolgál. Mindkét helyiségben van galéria; a polcok beépítettek. A léposó tölgyfából, a galéria és a mennyezet burkolata tölgyfa szalagparkettából készült. A világítás korszerű neonarmatura, az olvasóasztalok felett szemnyugtató fényszórással. Padozata melegpadlónak minősülő "terrána" rétvörös műanyagpadló; színe a bútorszatával harmonizál. A szobákat virágok teszik hangulatossá.
3. Munkaszoba, 16,5 m². Beépített polcos, a padló az előző két helyiséghez hasonlóan műanyag borítású. Két dolgozó munkahelyével szolgál. /A könyvtárnak külön közvetlen telefonvonala is van a központi számokon kívül./

4. A Canon 5000 gyorsmásológép helyisége 7,5 m².
5. Szociális helyiségek: öltöző, zuhanyozó, mosdó, a szükségleteknek megfelelően kialakítva, a könyvtár kizárólagos használatára. Kb. 16 m².
6. A pincében három bepólozott és rendszerezett raktárunk van: egy folyóiratraktár, egy könyvraktár és egy kisebb raktár az ESZTIK térítéses kiadványai, a kéziratok ill. az állományon kívüli anyag részére. Alapterületük összesen 90 m².

II. A KÖNYVTÁR RÉSZEI, ÁLLOMÁNYA, SZOLGÁLTATÁSAI

A könyvtárfenntartói jogkört és hatáskört az ESZTIK igazgatója gyakorolja. Szakfelügyeleti szerve az Országos Orvostudományi Információs Intézet és Könyvtár.

A könyvtár az ESZTIK egyik szervezeti egységének, a kiadói és tájékoztatási főosztálynak keretében működik, amely az általános igazgatóhelyettes felügyelete alatt áll. A könyvtár létszáma 5 fő-foglalkozású dolgozó.

Az állomány szakkönyvtári és közművelődési részből áll. Jelenleg /1982. december 31-i adatok alapján/ 15.930 szak-, 8.850 szép-irodalmi és ismeretterjesztő könyvünk van, 1.693 bekötött szakfolyóirat, 4.315 fordítás, 156 kézirat. Ez több mint 30.000 dokumentum. A fordításokat mikrofilmre dolgoztuk fel.

1983-ban a könyvtár a Minisztérium és az ESZTIK dolgozói részére 195 magyar és 109 külföldi folyóiratot járát. A magyar folyóiratok közül 105 a könyvtárban marad, a többi a főosztályokra kerül. A külföldi folyóiratok közül 34 csere és ajándék útján kerül hozzánk.

Van közöttük olyan /pl. Chinese Journal of Preventiv Medicine, Peking; Vida Hospitalar, Sao Paulo/, amely még országos viszonylatban is újdonságnak számít. Könyvtárunk oszere-és ajándékként az Egészségügyi Gazdasági Szemlét, a Népegészségügyet és az ESZTIK kiadványokat küldi.

1. A szakkönyvtár

A könyvtárnak ez a része az egészségügyi-orvostudományi könyvtári hálózat szakkönyvtáraként az egészségügyi szervezési, tervezési, közgazdaságtani, statisztikai és informatikai tárgyú szakirodalmi információs igényeket hivatott kielégíteni. Ezek tekinthetők tulajdonképpen a könyvtár főgyűjtőkörének. Az ezekbe tartozó könyvek gyűjtését illetően teljességre törekszünk /főleg a statisztika, a számítástechnika, az egészségügyi szervezés terén/. Mellékgyűjtőkörünk a Minisztérium és az ESZTIK munkaterve teljesítéséhez szükséges egyéb szakterületek. Megező orvostudományi szakanyagunkat- amit a minisztérium könyvtárától vettünk át - csak a legfontosabb kézikönyvekkel kívánjuk gyarapítani, mivel e témában az Országos Orvostudományi Információs Intézet és Könyvtár és a Semmelweis Orvostudományi Egyetem könyvtára a fő gyűjtőintézmény.

A könyvtár korlátozottan nyilvános szakkönyvtár és elsősorban a Minisztérium, az ESZTIK dolgozói, valamint az egészségügyi szervezők, vezetők szakirodalmi tájékoztatását szolgálja; szabadpolcos jellegű.

A könyvtár állománya az alábbi főbb szakcsoportokra oszlik /a csoportokat a könyvek gerincére ragasztott szincsíkokkal és részben még betűjelekkel különítjük el egymástól/:

a/ Kézikönyvtár. Állománya nem kölcsönözhető, csak helyben használ-

ható. /Szincsikja piros és kék./

b/ ESZTIK kiadványai. Külön csoportosítjuk intézetünk kiadványait 1964-től napjainkig. Ezek a példányok is csak helyben használhatók. /Szincsikja piros és kék./

c/ Egészségügyi szervezés. Ez az állományrész magában foglalja az általános és egészségügyi statisztikát, a szociálpolitikát, egészségpolitikát, továbbá minden egészségügyet érintő szervezési témát.

/Szincsikja sárga, jele S./

d/ Orvostudományi szakanyag. MOB 33-as szakrendje szerint.

/Szincsikja fehér, jele F./

e/ Alap-, műszaki és társadalomtudományok /nem egészségügyet érintő témák, ETO szerint/

/Szincsikja zöld, jele Z./

f/ Számítástechnika. /Szincsikja fekete, azonban jele P./

g/ Folyóiratok. Magyar és idegen nyelvű folyóiratok a cím betűrendjében.

Az olvasóteremben a folyóirat-állomány tárgyévi példányait, a könyvállomány legkeresettebb részét szakrendben helyeztük el. A többi raktárról kölcsönözhető.

Az egyes csoportok részletes szakrendje könyvtárunkban megtekinthető. A könyvhasználók a könyv- és folyóiratanyagban a szabadpólo szakrendjén kívül katalógusainkban maguk is tájékozódhatnak. Természetesen igénybe vehetik a könyvtárosok segítségét is. Katalógusaink a következők:

1. betűrendes katalógus; /a könyvek a szerzők neve szerint/,
2. szakkatalógus; /az említett 5 főbb szakcsoport szerint, 99 fő témában és számos kisebb csoportban a könyvek növekvő leltárszám

szerint következnek; a polcon és a raktárban elhelyezett könyvek szakrendje megegyezik a szakkatalógus rendjével, tehát mindig a legújabb könyv van az illető téma végén/,

3. folyóirat-katalógus /bekötött és bekötetlen folyóiratok, csoportosítva: hivatalos lapok, hazai folyóiratok, külföldi folyóiratok betűrendben, végül közreadó testületek betűrendes mutatója/.

4. fordítások katalógusa, mikrofilm-katalógus

5. az Egészségügyi Gazdasági Szemle katalógusa.

A két utóbbira még visszatérünk.

Szakkönyvtárunk szolgáltatásai kétfélék: könyvtáriak és dokumentációs szolgáltatások.

Könyvtári és dokumentációs szolgáltatások

A könyvtári dokumentumok helybeni használata. A könyvtár használói a könyvtárat helyben olvasás céljára a nyitvatartási időben /hétfőtől péntekig 9-16^h-ig/ vehetik igénybe. Helyben a könyvtár valamennyi dokumentuma használható.

Kölcsönzés. A könyvek kölcsönzési ideje 2 hét, kivéve az igen keresett műveket, amelyekre rövidebb határidő is megszabható. A folyóirat-nyilvántartás naprakész, és 1982-től Kardex-lapokon történik. A könyvtár eredetiben kölcsönöz bekötött évfolyamokat 2 hétre. Be nem kötött folyóiratokat csak kivételes esetben és rövidített határidőre a Minisztérium és az ESZTIK dolgozóinak kölcsönöz, mások helyben olvashatják őket. Egyéb dokumentumok /pl.fordítások/ kölcsönzési határideje 2 hét. Nem kölcsönözhető, csak helyben olvasható a mikrofilmen tárolt fordítási anyag. Ugyanúgy csak helyben olvashatók a könyvtár kézikönyvtárának állománya, kéziratok, közlönyök, kutatási jelentések, valamint néhány más, védelemre szoruló vagy a könyvtárban gyakran használt egyéb dokumentum.

Részt veszünk a hazai és nemzetközi könyvtárközi kölcsönzésben. Ez számottevő devizamegtakarítást jelent. Az igényelt és a saját könyvtárunkban nem fellelhető dokumentumot felkutatjuk és kölcsönkérjük, szükség esetén külföldről is. A könyvtár dokumentumait /szakkönyveket, bekötött folyóirat-évfolyamokat, fordításokat stb/ a viszonyosság alapján természetesen mi is kölcsönözzük más könyvtáraknak, általában 2 hétre.

A könyvtár dolgozói készséggel nyújtanak segítséget referenz kérések esetén felvilágosítással, tanácsadással szolgálnak mind a könyvtár anyagában történő eligazodáshoz, mind az egyéb könyvtárak anyagának használatában. A közvetlen böngészést a szabad polc szakrendi elhelyezése az olvasó számára is könnyűvé és egyszerűvé teszi.

Az igények kielégítése és ugyanakkor a gazdaságos megoldások érdekében állandó kapcsolatot tartunk és együttműködünk az orvostudományi egyetemek és az OTKI Egészségügyi Szervezési Intézeteivel, a fővárosi és megyei egészségügyi szervezési központokkal, egyéb egészségügyi intézményekkel, a magyar orvostudományi könyvtári hálózat valamennyi egységével.

Évente megküldjük a Minisztérium felső vezetőinek és az ESZTIK vezetőinek a könyvtár rendelkezésére álló következő évi kurrens /idegen, magyar/ folyóiratok jegyzékét. A vezetők megjelölik azokat a folyóiratokat, amelyeket rendszeresen olvasni kívánnak, ill. új folyóiratigényüket is ekkor jelentik be. A kívánt folyóiratokat folyamatosan küldjük, ill. az olvasóhelyiségben rendelkezésre bocsátjuk az olvasónak. Folyamatosan helybe küldjük pl. a közlönyöket, amelyek a napi munkához feltétlenül szükségesek. Az olvasóterem lehetővé teszi mind a hazai, mind a külföldi folyóiratok álta-

lános hozzáférhetőségét, így megszüntettük a több példányos megrendeléseket.

A külföldi lapok tartalomjegyzékét fénymásolatban a Minisztérium és az ESZTIK főosztályvezetői részére folyamatosan megküldjük. Az általuk kijelölt cikkek másolatait a könyvtár térítésmentesen a vezetők rendelkezésére bocsátja. Ez jóval olcsóbb, mint a több példányban való előfizetés.

A könyvtár dokumentumairól /folyóiratcikkekről, fordításokról stb./ más intézményeknek kívánságra térítés ellenében oldalanként 4 Ft-ért Canon 5000 másológépen gyorsmásolatot készítünk. Az azonnali másolást csak 1-2 oldal igénylése esetén vállaljuk, nagyobb terjedelmű anyag fotózása hosszabb időt vesz igénybe. Térítés nélküli a szolgáltatás a Minisztérium és az ESZTIK munkatársainak, előzetes főosztályvezetői engedély alapján.

A könyvtár a minisztérium és az ESZTIK dolgozói részére kívánságra különlenyomatokat szerez be és tárol.

Időrendi, tárgyi és szerzői szakirodalmi tájékoztatást nyújtunk az Egészségügyi Gazdasági Szemle teljes cikkanyagából a folyóirat első megjelenésétől /1963-tól/ folyamatosan. Ugyanennek a folyóiratnak Nemzetközi lapszemle című rovatáról hasonló módon nyújtunk tájékoztatást.

Könyvtárunk jelentős mennyiségű fordítási anyaggal rendelkezik. Ezek többnyire folyóiratcikkek, esetleg kéziratok fordításai. A fordítások katalógusa a szerzők neve és az írásművet eredetileg közlő kiadványok szerint, a mikrofilmen tárolt fordításokról pedig téma szerinti csoportosításban is nyújt tájékoztatást.

Egy mikrofilmlapon 60 oldalnyi fordítás fér el.

A fordítások terjedelme általában ennél kisebb, és így egy mikrofilmlapra sok esetben három fordítás is ráfér. Minden fordítást sorszámmal láttunk el, a számozás folyamatos. Két katalógust készítettünk: /a/ az egyik megmutatja, hogy pl. a 18.125-ös számú fordítás milyen mikrofilmszámnak felel meg /jelen esetben F 2459-nek/, /b/ a másiknál pedig látjuk, hogy az F 2459 számú mikrofilmlap milyen cikket vagy kéziratot takar, /teljes címlírással/.

A forráskiadványok katalógusának kartonjaira rávezettük a mikrofilmszámot. Ahol nincs ilyen szám, azt nem vettük fel mikrofilmre, mert elavultnak tartjuk. De nem dobtuk ki, kölcsönözhető.

Évente szakrendben adjuk közre a gyarapodási jegyzéket, amely rövid, tartalmi ismertetéseket is közöl a könyvekről és felsorolja a tárgyévben megrendelt hazai és külföldi folyóiratokat.

A felhasználók, elsősorban a Minisztérium és az ESZTIK munkatársainak eseti kérései alapján irodalomkutatási jegyzékeket állítunk össze. A leggyakrabban keresett témák közül néhány: egészségügyi munkaszervezés, integráció, rehabilitáció, alapellátás, öregek gondozása, társadalombiztosítás, öngyilkosság stb.

2. A szépirodalmi és ismeretterjesztő könyvtár

Könyvtárunk a szakmai állományok kívül 8.850 kötetes közművelődési állománnyal is rendelkezik, amely szépirodalmi, irodalomtudományi, földrajzi, történelmi, filozófiai, szociológiai, pszichológiai, etikai, művészeti és politikai művekből áll. A legfrissebb irodalom is rendelkezésre áll. A polcokra a legkeresettebb műveket helyeztük el, a régebbiek a raktárban találhatók, kölcsönözhetőek is, de csak az Egészségügyi Minisztérium és az ESZTIK dolgozói

részére. A kölcsönzési idő egy hónap. Felügyeleti szervünk e könyvtári részleg tekintetében a Minisztérium szakszervezeti bizottsága és az Egészségügyi Dolgozók Szakszervezetének Központi Könyvtára.

XXX

Új irányt fog adni tevékenységünknek, ha az egészségügyi szervezés tudományterületén országos feladatkörű szakkönyvtárrá válhatunk. Ennek szakmai és adminisztratív előkészítése most van folyamatban.

Eszter PERCZE

The New Library Of the Health Organization Planification And Information Center

The library having been established in 1964 merged in 1982 with the library of the Ministry of Health containing special literature and fiction.

The new premises of 150 m² contain reading room /free access/ stack-room, staff work room, reprography. Holdings amount to 30.000 library units, which include about 16.000 books, 9000 fiction and popular editions, 1700 periodical volumes, and 4300 translations.

The current journals comprise 195 Hungarian and 109 foreign titles. An alphabetical and subject catalogue are available for each of the document types. In addition to reading and borrowing facilities /including interlibrary lending/, information service, list of contents, copies, translations are available. On request subject bibliographies are compiled.

In the near future the library will be designated as the coordinating library of all institutions engaged in health organization.

Эстер ПЕРЦЭ: Представляю новую библиотеку ЦМОПИ /Центр
Медицинской Организации, Планирования и
Информации

Медленное развитие созданной в 1964 году библиотеки получило большой размах в 1981 году, когда она была объединена со спецбиблиотекой и библиотекой художественной литературы Министерства Здравоохранения.

В 1982 году библиотека была размещена в современных и приятных помещениях на прибол. 150 м² основной площади. Здесь имеются читальный зал, снабженный и спецлитературой /на свободных полках/, помещение для хранения художественной и научно-популярной литературы, рабочая комната, помещение для размножений и помещения общего пользования. Фонд насчитывает более 30.000 библиотечных единиц: около 16.000 спецниг, 9.000 работ художественной и научно-популярной литературы, 1.700 переплетённых томов журналов, 4.300 переводов.

Распределение текущих журналов: 195 разных журналов на венгерском языке и 109 на иностранных языках. Фонд библиотеки переработан в алфавитных и предметных каталогах, каждый тип документов имеет отдельный каталог.

Помимо чтения на месте и абонементов /в том числе и межбиблиотечный абонемент/ имеются следующие услуги: реферативные, выдачи содержаний и копий, служба переводов. По просьбам составляют тематические библиографии.

В ближайшем будущем библиотека будет назначена Минздравом библиотекой, координирующей институты медицинской организации, библиотек кафедр. Подготовка начата.

T a n u l m á n y u t a k

A Szovjetunió orvosi információs és könyvtári intézményeiről

BENDA Mária - KOMINKA László

Országos Orvostudományi Információs Intézet
és Könyvtár

Budapest,

Igazgató: Dr. Birtalan Győző

A tanulmányút célja a Szovjetunió orvosi könyvtári hálózatának megismerése a GCNMB-nek, a hálózati központnak a működésén keresztül. Részletesebben kívántunk megismerkedni a hálózati irányítási és módszertani munkával valamint egy országos kutatóintézeti könyvtár munkájával.

A fogadó kollégák tanulmányi kívánságainkat teljesítették, így beszámolóinkban a következőkről lesz szó:

1./ A VNIIMI /az Összövetségi Orvostudományi és Orvostechikai Információs Kutatóintézet/ új igazgatójának elképzelései az intézet feladatairól.

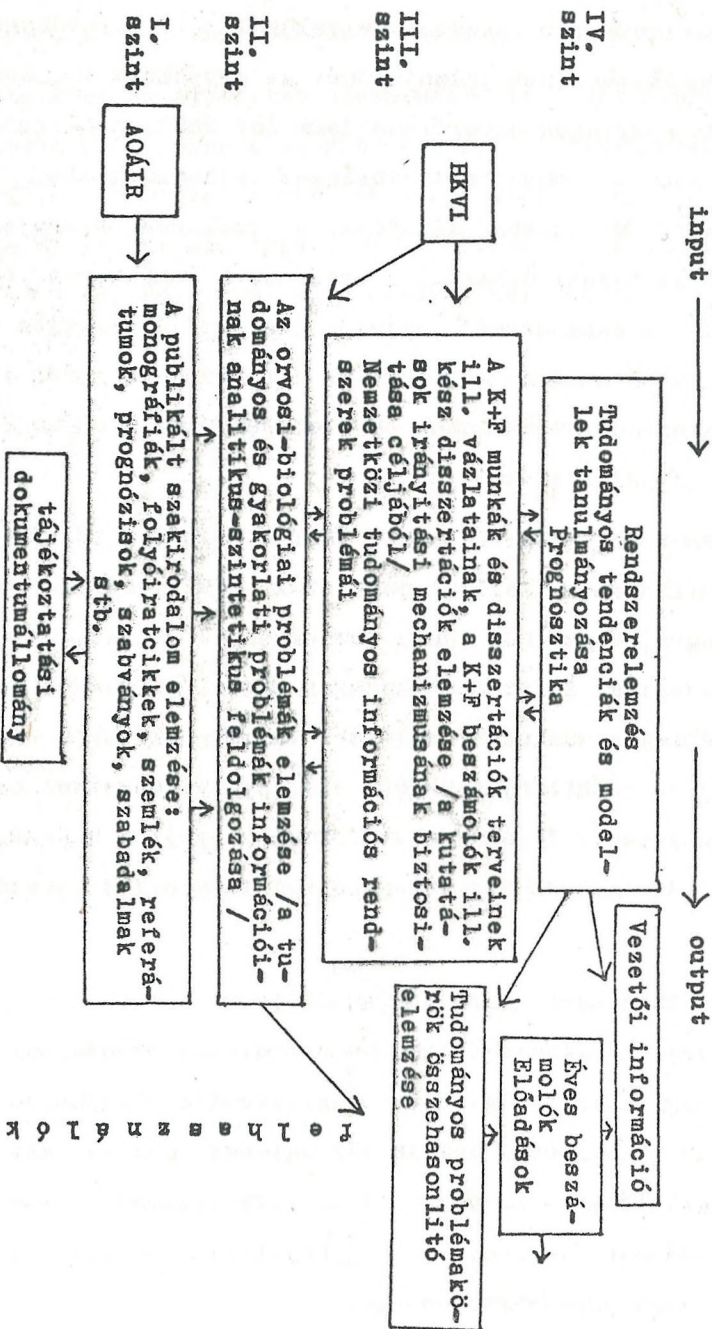
2./ A GCNMB /Országos Orvostudományi Könyvtár/ felépítése, működése.

3./ A könyvtári hálózat felépítése. A hálózati és módszertani osztály munkája.

4./ Az Országos Pediátriai Intézet információs és könyvtári részlegének munkája.

1. A VNIIMI munkáját munkatársaink már több ízben tanulmányozták úgy is, mint országos, számos kiadványt és szolgáltatást előállító orvosi információs intézetét és úgy is, mint a Medinform rendszer irányító intézményét, így a VNIIMI-nek ezekre a tevékenységeire nem terjedünk ki, hanem D. D. Venediktov igazgató új információs-szervezési elképzeléseiről számolunk be, amelyek egyelőre elméletiek, a megvitatás stádiumában vannak, de az elképzeléseknek minél szélesebb publicitást akarnak szerezni.

Az információ áramlást megvalósító rendszer sémája:

HKVI = háttérterületi kutatási és vezetői információk

AOÁIR = automatizált orvos-tudományi igazsáti információs rendszer

A sémán bemutatott rendszer megvalósulása a tudományszervezők álmának a megvalósulását jelenthetné: az egyébként mindenütt jelen lévő, de parlagon heverő szellemi források, publikátumok, kutatómunkák stb. beszámolóinak tényleges felhasználását, elemző feldolgozását, párhuzamba állítását, a problémák összegyűjtését, feltárását, az ismétlődésekből a tendenciák idejekorán történő felfedezését és bemutatását, majd a rendszer 4. szintjén a prognosztizálást - és ha mindez igényesen és a valósághoz hiven tükrözve megvalósul: olyan intézkedések bevezetésének a lehetőségét, amelyekre ott és akkor szükség van.

E rendszer megvalósításához a VNIIMI belső és külső munkatársainak személyében a szellemi potenciál megvan, de ha a tervezett rendszer megvalósításához innen vonják el az erőket, akkor nem marad a "klasszikus" információrendszer megvalósításához és fejlesztéséhez szükséges munkaerő, holott a VNIIMI-nek deklaráltan az a célja, hogy az időhiánnyal küzdő, elég nyelvismerettel nem rendelkező szakembereknek feldolgozott formában nyújtsa szakmája új információit. Az egészségügy magasabb szintű szovjet vezetői is ezt vitatják.

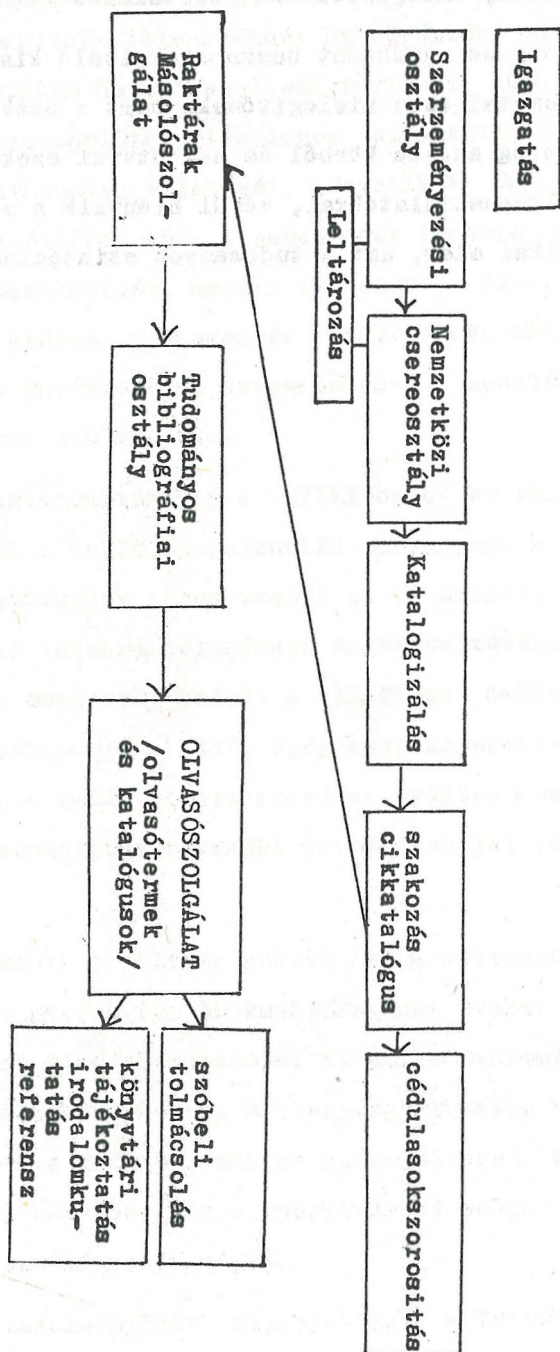
Az orvostudományi problémák analizisét - szerintük "kicsiben" most is elvégzik: minden fontos kutatóintézet évente megküldi a VNIIMI-nek egy-két kiválasztott téma aktuális "tudományos problematikájának" a leírását: hogyan áll egy-egy kutatás vagy betegségcsoport megítélése a világon, mik az előrejelzések, mikor várható egy-egy találmány beérése, mik a gyógyítás új módjai és eszközei, eredményei vagy eredménytelenségei.

A beküldött tanulmányokból állítja össze a VNIIMI minden évben

az orvostudomány világproblémáit tartalmazó szintézisét.

Venediktov az egyébként hasznosnak ítélt kiadványt azért nem tartja mégsem teljesen kielégítőnek, mert a szakirodalom adatait nem gyűjti elég széles körből és nem ötvözi ezeket az információkat a saját tapasztalatokkal, végül hiányzik a szakmailag megalapozott kritikai elem, ami a tudományos szintézisekben nélkülözhetetlen.

A GCNMB felépítése:

A VNIIMI országos információs-szervező központ is, de a teljes Szovjetuniót nem képes átfogni közvetlenül. Kapcsolatrendszerét két szinten valósítja meg:

az 1. szintet képviselik a szövetségi jelentőségű felhasználók, mint amilyenek az Összövetségi Egészségügyi Minisztérium, az Orvostudományi Akadémia, a Párt Központi Bizottsága egészségügyi osztályának képviselői, a tudományos kutatóintézetek és oktatóintézmények vezetői. Az 1. szinthez tartozó intézmények száma kb 300.

A 2. szinthez tartoznak az ún. köztársasági jelentőségű felhasználók:

a/ a köztársasági egészségügyi minisztériumok képviselői,

b/ a köztársasági kutatóintézetek és oktatóintézmények képviselői.

A számuk változó, köztársaságonként 50-150 között van.

A VNIIMI szervezési osztálya, amely hálózati és módszertani osztályból áll, olyanmódon tartja a kapcsolatot a két szint képviselőivel, hogy - a kiszállásokon kívül - évente egyszer a köztársasági információs osztályok és számítóközpontok képviselői számára értekezletet rendez, amelynek témái a meglévő szolgáltatások elemzése, új igények megvitatása stb.

2. Ha a Szovjetunió nem volna olyan nagy, amilyen, kettőzésnek érezhetné bárki, hogy a központi könyvtárnak is megvannak a hasonló kapcsolattartási szintjei és van hálózati és módszertani osztálya. A meglévő méretek és földrajzi távolságok mellett inkább azt kell mondanunk, hogy a feladattal megbízott 4-5 ember nem lehet képes a teljes terület átfogására, ha csak nem valósít meg igen konturos, több évre előre átgondolt tervet és azt következetesen

végre nem hajtja egy szolidan felépített hálózat-hierarchia csúcsán.

A GCNMB-ben ez történik.

A GCNMB imponáló intézmény: modern épületben helyezkedik el, a raktári szinteket /amelyeknek belmagassága legfeljebb két méter/ is beleszámítva alapterülete 17.000 m² /nem tévedés/, állománya 3 millió könyvtári egység, amiből 1 millió a duplum és a fölös példány.

Az intézmény célja, hogy az ország orvosait, egészségügyi dolgozóit, 4-6. éves orvostanhallgatóit és egészségügyi főiskolásait ellássa szakirodalommal.

Évente 50.000 kölcsönzőnek 1,5 millió dokumentumot kölcsönöz és ugyancsak 1,5 millió oldal másolatot nyújt.

A könyvtárat 1919-ben N. A. Szemasko, az ismert egészségügyi szervező, egészségügyi népbiztos utasítására alapították. A kis szobából induló, egyre növekvő és emiatt több költözést elszenvedett intézmény mai helyét 1978-ban foglalta el, ma 700 olvasói helyen fogadja az érdeklődőket. Olvasótermeihez katalógusterem is kapcsolódik, amelyben 9 millió katalóguscédulát tárol.

Az állomány évente 45-50000 egységgel gyarapodik mindenfajta dokumentumtípusból.

Érdemes felsorolni olvasótermeit: van könyvolvasóterem, külön szabadpolcos olvasóterem a hazai könyveknek, folyóiratolvasóterem, disszertáció olvasóterem az utóbbi öt év anyagából, kutatóterem professzoroknak, ún. kiállítóterem, ahol hetente bemutatják az új szerzeményeket, a könyvtári szakirodalom szabadpolcos olvasóterme /itt tartják szabad polcokon a könyvtárak bekötött évi jelenté-

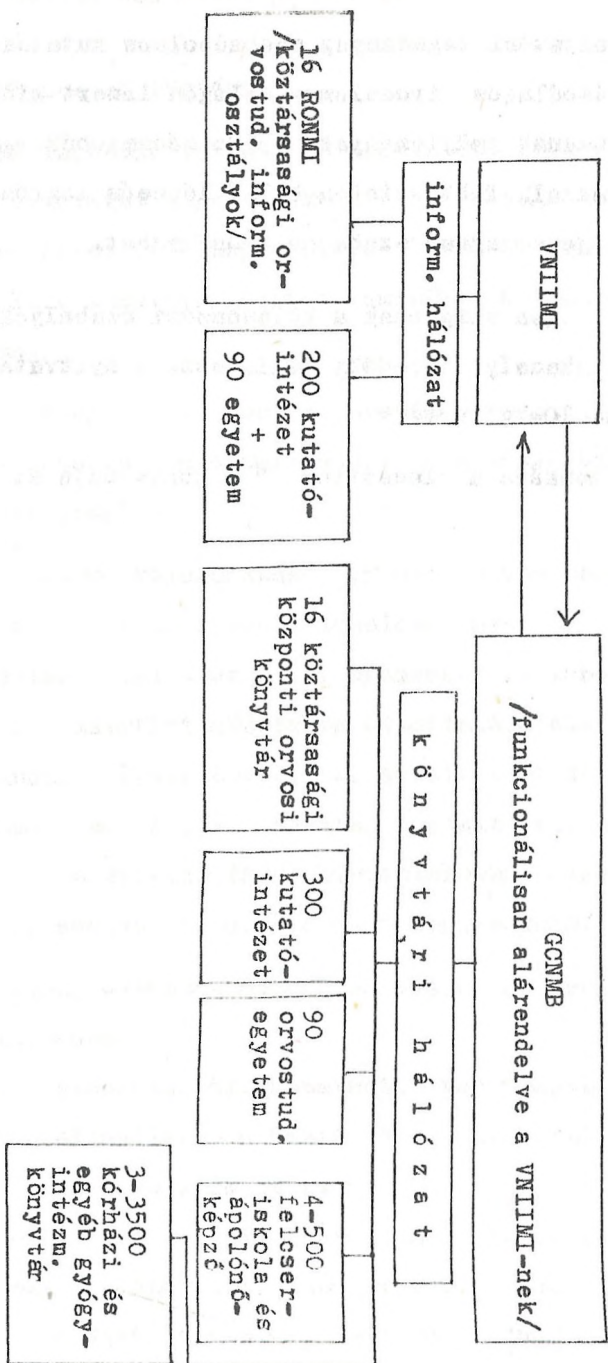
seit is/, a tájékoztatási segédanyag szabadpolcos kutatószobái az orvos-biológiai másodlagos irodalom a világon ismert minden eredményes dokumentumának gyűjteményeként. Tolmácsszobák egy- és többnyelvű szótárakkal. Több szinten belső lépcsős megközelítéssel bárki bármilyen segédanyagban szabadon böngészhet.

Kontrasztként: igen szigorúak a kölcsönzési szabályok: fényképes olvasójegy, munkahelyi engedély kell, stb. A nyitvatartás: reggel 10-től este 10-ig tart.

Az intézmény munkája a klasszikus "a könyv útja az olvasóig" elvet követi.

Orvosi információs
hálózat

Orvosi könyvtári hálózat

A GCNMB felépítése és munkája néhány

kiemelt adattal:

1. A szerzeményezési osztály /10 fő/

évente kb. 2.000 külföldi könyvet és 2.000 folyóiratot szerez be, a nem könyv- és folyóiratjellegű dokumentumok beszerzését külön csoportok végzik. A beszerzés mennyisége imponáló, főként folyóiratból, a vásárlás hányada viszont nem nagy, a 2.000-ból 1.400 folyóiratot csere útján szereznek be. 80 ország 1.000 könyvtárával cserélnek 106 nyelvű dokumentumot. A 100-nál több nyelvből önként következik, hogy nem minden folyóirat használható fel a tájékoztatásban, legalábbis teljes számukban nehezen elképzelhető. A GCNMB-nek azonban, mint nagyhatalom könyvtárának ugyanaz a felfogása, mint az Egyesült államokbeli National Library of Medicine-nek: minél szélesebb körből, a Föld minél több országából gyűjti össze állományát, hogy minél jobban reprezentálja a "világ orvostudományát" és ezeket a dokumentumokat a jövőnek archiválja; belejátszanak még a harmadik világ könyvtárát támogató politikai szempontok is, a közvetlen felhasználhatóság csak másodlagos szempont.

A 600 féle nyugati folyóirat megvásárlása igen gondos előkészítő munka után következik be. Külföldi cégektől és intézményektől megkért prospektusok és katalógusok alapján ajánló-gyűjteményt állítanak össze a könyvtárosok és ezeket külső szakértőkből álló bizottság véleményezi havonta egyszer.

A szerzeményezési osztály hálózati funkciókat is ellát: a külföldi folyóiratokat központilag szerzi be az összűvetségi kutatóintézeteknek, a mi fogalmaink szerint igen keveset: intézményenként

4-6 folyóiratot. Ugyanitt található a Központi Katalógus is, amelybe 275 könyvtár jelenti az új beszerzéseket. A bejelentett folyóiratok tényleges mennyisége nehezen állapítható meg, mert a folyóiratokat nem évfolyamonként, hanem füzetszámonként tartják nyilván.

A katalogizáló osztály /14 fő/

Új, 1978-as keltű szabvány szerint dolgozza fel a könyveket, amely "közelít" a nemzetközihez. A címleírások részletesek, igényesek. A munka jól szervezett: minden hétfőn megkapják a leltározási osztálytól a heti feldolgozandó könyvmennyiséget. A normáról nem tudtak pontos felvilágosítást adni, valószínűleg nem számították ki. Hetente ti. 300 hazai mű címleírását készítik el, a külföldiek száma a beérkezés bizonytalansága miatt nincs meghatározva, ehhez jönnek szép számban az egyéb dokumentumok és ugyanez az osztály építi a katalógusokat is, a nem-betűrendeseket azután, miután az osztályozó-indexelő osztály a maga munkáját elvégezte. Az általuk épített és gondozott katalógusok:

betűrendes
szakkatalógus /speciális/
ETO

Könyvekről /szolgálati és
olvasói/

betűrendes

folyóiratokról

betűrendes
szakrendi

fordításokról, kéziratokról,
disszertációkról

Hálózati munkájuk a címleírás folyamatos oktatása.

Az osztályozó - indexelő osztály /8 fő/

Minden hazai és évi kb. 2.000 külföldi könyvet ellátnak számmal és ETO- jelzettel /könyvenként 3-6/, ezen kívül tárgyszavas oikkatalógust készítenek a következő megoszlásban:

114 hazai folyóirat minden egyes cikkéről	18.000/év
gyűjteményes munkák " "	5.000/év
disszertációk téziseiről	2.000/év

Összesen évi 25.000 cikkről készítenek katalóguscédulát és ezeket egy összövetségi nyomdával /Szojuzpeccsat/ sokszorosítottják millió példányban, ezeket vásárolja meg 400 nagy köztársasági és 3.000-3.500 kisebb orvosi könyvtár.

Nem értettük, miért kell a hazai folyóiratokat analitikusan feldolgozni, míg rá nem jöttünk, hogy két oka is van: 1/ Nincs nemzeti orvosi bibliográfiájuk, 2/ a hazai folyóiratok némelyikének kisebb a példányszáma, mint ahány orvosi könyvtárat tartanak számon és töredéke az egészségügyi dolgozói létszámnak. A bibliográfiai kartonok pótolják a mi MOB-unkat, a könyvtárak betűrendes és szakrendi katalógust építenek belőlük, a katalógusok képezik a tájékoztató munka egyik fő eszközét. Kérésre a GCNMB bármelyik cikkről másolatot szolgáltat.

Bibliográfiai osztályok / 12 és 6 fő /

Magyar orvosi könyvtárost nem hagy nyugodni a kérdés: miért nincs nemzeti orvosi bibliográfiájuk? A válasz: óriási méretű katalógusszekrények kellene a leírandó kártyák elhelyezésére, saját sokszorosítási bázisuk erre nincs berendezkedve, nyomdai átfutás pedig elfogadható idővel nem biztosítható.

Ezért a tudományos bibliográfiai osztály 1970 óta többféle bibliográfiával pótolja a hiányt: pl. az új könyvek jegyzékével, amely egyúttal lelőhelyjegyzék is, kurrens bibliográfia gyakorló orvosoknak hazai és külföldi orvosi könyvekről, annotálva évi hat-szori megjelenéssel, majd változó számú ágazati bibliográfiát is

adnak ki, 1982-ben egy onkológiai és orvosi pszichológiai témakörűt, ezek minden fajta dokumentumot feldolgoznak és évente négyszer jelennek meg. Végül soron az orvosok bibliográfiai igényei kielégítést nyernek, ámár fel lehetne mérni, nem bonyolultabb és ennél fogva drágább módon-e.

A kiadványok szakmai színvonala igen magas.

A másik az ún. bibliográfiai-tájékoztató osztály a nagyközönség szolgálatában áll és napi igényeket elégít ki: retrospektív bibliográfiákat /irodalomkutatás/ 4-5 évre visszamenően, főként kutatók kérésére. Ezeknek a minőségét próbálják ellenőrizni néhány kérdést tartalmazó visszacsatoló ívvel, a válaszok objektív volta nehezen ellenőrizhető.

A könyvtárosok tényleges igényeit tükrözi viszont az osztály dolgozóinak egyik törekvése: az osztály dolgozói módszertani kiadvány összeállítására készülnek, amely azt mutatja be, hogyan kell bibliográfiát összeállítani, mik a tevékenység egyes szakaszai.

3. A hálózati és módszertani osztály

elsődleges feladata a hálózat szervezése és bizonyos ellenőrző munka az egyes osztályok már említett hálózati munkája fölött /a hálózatnak nyújtott dokumentumbeszerzési tevékenység, központi katalógusszolgáltató munka stb./.

A hét munkatárs között nem területi megoszlásban, hanem intézménytípusonként ill. problémacsoportok szerint van felosztva a munka. A problémakörök a szükség szerint változnak. 10-15 évvel ezelőtt egy munkatárs csak a leltározás és nyilvántartás problémáival foglalkozott, egy másik a központi cédulaellátás helyi hasznosításával, a harmadik a tájékoztatási segédkönyvtár kiala-

kitásával és felhasználásával stb.

Az intézménytípusok, amelyekkel külön kell foglalkozni:

- a/ köztársasági nagy orvosi könyvtárak
- b/ területi /nálunk megyei/ kórházak könyvtárai
- c/ tudományos kutatóintézeti könyvtárak
- d/ egyetemek és más tanintézetek könyvtárai

A hálózat többlépcsős, a köztársasági vezető orvosi könyvtárak ui. nem annyira alközpontként, mint inkább központként működnek ugyancsak 4 könyvtártípus fölött gyakorolva ellenőrzést, közülük például az egyetemek a klinikai tagkönyvtárak bizonyos értelmű központjai stb.

A könyvtárak száma kb. 3.500 és több mint 1.000 azoknak a gyűjteményeknek a száma, amelyekben társadalmi munkás könyvtáros dolgozik. E hatalmas számot egyenként számon tartani, az óriási területet akár 10 évenként is bejárni lehetetlen. A kiszállások többnyire repülőgépen zajlanak és takarékosági okokból legalább egy héttig tartanak. Érthető, hogy egy-egy kiszállást nagy előkészítő munka előz meg: levelezés, telefon és telex-információváltás az ellenőrzés tartalmáról, céljáról, pontos programjáról, az intézményvezetőkkel való találkozás pontos időpontjáról, témájáról stb.

A szervező munka módszerei és eszközei

1/ Kiszállások. Minden egyes kiszállásról részletes jelentés készül a GCNMB igazgatóságának és a köztársasági miniszterhelyetteseknek.

2/ Továbbképző tanfolyamok /amelyeket nem mindig a módszertani munkatársak bonyolítanak le/. Az utóbbi időben nagy érdeklődés mutatkozott az új címleírás iránt.

3/ Módszertani levelek.

4/ A könyvtárak éves jelentéseinek tanulmányozása, a kritikai megjegyzések megküldése a könyvtáraknak. Minden évben a módszertani munkatársak a jelentések alapján köztársaságonként könyvtártipusok szerinti összegző jelentést készítenek és megküldik a "helyi" minisztereknek.

5/ Évi konferenciák /minden évben más rétegnek, könyvtártipusnak /.

6/ Ajánló jegyzékek készítése a könyvtártudományi kézikönyvtár anyagából.

7/ Egymást-ellenőrző akciók szervezése. A nagy távolságok és a könyvtárak nagy száma nem teszi lehetővé a gyakori tanácsadó ellenőrzéseket, ezért egy-egy köztársaságon vagy területen belül megszervezik, hogy a könyvtárosok szervezett és hivatalos formában egymást látogassák, egymás munkáját értékeljék és összefoglaló jelentést készítsenek a helyi fenntartóintézményi vezetőnek és a GCNMB-nek. Az egymást-ellenőrzés igen sikeres, kritikai, a könyvtárosok szeretik, mert megismerkednek más városokkal, más intézményekkel és a látogatás kölcsönös.

8/ A GCNMB tapasztalatcserére fogad néhány napra kutatóintézeti könyvtárosokat.

9/ Néhány napos tanfolyamok az alapvető könyvtári munkákról.

10/ Verseny a területi könyvtárosok között. A győztesek moszkvai utazást vagy könyvjutalmat kapnak.

Módszertani kiadványaik mindig didaktikai céllal készülnek és ezt a célt maximálisan el is érik, született pedagógus valamennyi módszertani munkatárs, nagy beleélő képességük van.

A kapcsolattartás gyakorisága szerintünk a már említett le-

bontott szervezeti megoldások ellenére nem elég sűrű, még akkor sem, ha beleszámítjuk a nagy területet és a sok könyvtárat.

Módszereik sokfélesége egyik nagy tanulságunk.

4. Az Országos Pediátriai Intézet információs és könyvtári részlegének munkája

A fenntartó intézmény 140 gyermekklinikának és 6 gyermekgyógyászati kutatóintézetnek módszertani központja. Az információs és könyvtári részleg ugyanezen intézetek könyvtárainak módszertani irányítója.

A kutatóintézetnek 4 nagy klinikai kutatótémája van: a gyermekkori pulmonológia, nefrológia, gyermeksebészet és klinikai genetika.

Ekhez kapcsolódnak az elméleti témák: citobiokémia, patomorfológia, klinikai élettan, klinikai membranológia és végül egy szervezési téma: a gyermekkori egészségügy szervezési kérdései.

Az információs osztály munkatársainak száma 10, vezetőjük orvos tudományos fokozattal, még három orvos dolgozik az osztályon és egy három nyelven fordító pedagógus, a többiek könyvtárosok.

Az állomány éves beszerzése előtt minden esetben igénykutatást tartanak nem nagy körben. Először az intézet tudományos terveit elemzik, majd néhány kulcsemberrrel mélyinterjút készítenek.

Az osztály szoros kapcsolatban áll az 55.000 könyvtári egységet tartalmazó könyvtárral, amelynek évi beszerzése 2.500 dokumentum.

A beszerzésre az információs osztály tesz javaslatot oly módon, hogy prospektusaikat szétosztják az orvosok között és kívánságaitkat figyelembe veszik, de maguk is elemzik a folyóiratokat az in-

tézeti kutatótémák szerint. Nem törekednek folyóiratok folyamatos járatására, elég gyakran változtatják őket, egyébként összesen 10 jár nekik.

Az információs osztály folyamatosan feldolgoz évi 140-150 külföldi könyvet, 10 nyugati folyóiratot valamint 65 hazai és szocialista országbeli folyóiratot, ezen kívül harmadlagosan külföldi referálólapok vonatkozó közleményeit is feldolgozzák. A könyveket analitikusan, fejezetenként dolgozzák fel, katalóguscédulákra címléírást készítenek és ezeket saját rendszerű szakkatalógusba rendezik. A cédulaállomány 10 év alatt 720.000-re nőtt, hetente 1.500 új cédula készül.

Az új feldolgozású katalóguscédulákat néhány hétig osztályok szerinti tematikus rendben tárolják: minden osztálynak megvan az információs megbízottja, aki hetente egyszer tanulmányozza a könyvtárban az új cédulákat, szükség szerint másolatot kér magáról a céduláról vagy az eredeti közleményről, amit könyvtárközi kölcsönzés formájában beszereznek neki.

A katalógusok alapján havonta bulletint állítanak össze, amelyet az Orosz Szövetséges Köztársaság összes gyermekgyógyászati tanszékének megküldenek, visszaesatoló lappal. Ez az utóbbi csak három kérdésre ad választ /az összes kutatási témára vonatkozóan/:
1. Az információ új, fel fogják használni a munkájukban, 2. A témával releváns, de más forrásból már ismerték, 3. Nem felel meg az információs igényeknek. Az osztályvezető elbeszélése szerint, ha valamely kérdésre nemleges választ kapnak, mindig utána néznek, vajon mi okozza az elégedetlenséget.

Ugyancsak katalógusaik alapján készül évente kb. 20 irodalom-

kutatási jegyzék.

3. generációs számítógéphez is van kapcsolatuk, amelybe genetikai tárgykörű cikkeket táplálnak be. A rendszert az információs osztály dolgozta ki, egyelőre a közlemények a szerzők neve, a cikk címe, a folyóirat neve, a közlemény nyelve, a megjelenés éve szerint kereshetők vissza. A rendszert - információik szerint - Boda Domokos szegedi professzor is felhasználja saját programjával; a kódokat és a gép előtti formátumot a szegedi és a moszkvai intézmény egy-egy munkacsoportja közösen alakította ki.

A rendszer még működésének kezdetén van, megmutatására nem került sor.

Az általános benyomásunk az volt, hogy az információs osztály nagy erőfeszítéssel, hatalmas munkával tárja fel a gyermekgyógyászati szakirodalomnak a klinika munkájához szükséges témáit. Munkájuk eredményeként a felhasználókat kitűnően, folyamatosan ellátják információkkal. Kérdés azonban, nem kár-e feldolgozni olyan adatokat, amelyeket mások másutt már feldolgoztak. Valószínű, hogy nemcsak a nagyfokú relevancia elérése céljából tesznek így, hanem devizális okokból is.

Az intézmény könyvtára két könyvtárossal évi 30.000 kölcsönzést bonyolít le /hatalmas munka: több, mint az állomány 50 %-át mozgósítják/ és 400 könyvtárközi kölcsönzést.

Évente többször un. olvasó-konferenciákat szerveznek, amelyeken egy-egy témát, néha egy-egy könyv tartalmát tárgyalják meg. A témát mindig a könyvtári tanács tűzi ki, a könyvtárosok végzik az anyaggyűjtést. Egy-egy konferencián a fenntartó intézet 60-70 orvosa is részt vesz.

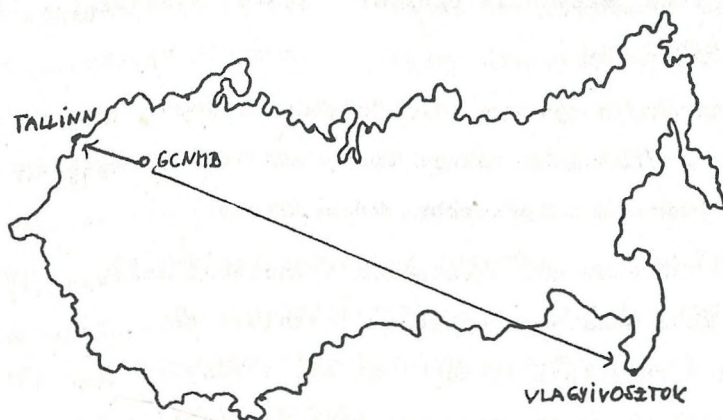
Az általános benyomás: ebben az intézetben jól szervezetten szoros terv szerint dolgoznak. A nyomasztó helyhiánnyal is küzdő két könyvtáros munkája eléggé nem értékelhető.

A tanulságok

1. az irodalom-import emberi munkával, másod- és harmadlagos feldolgozásokkal többé-kevésbé pótolható. Nem vitatható azonban, hogy a világirodalom illetően kapott spektruma szűk, az új információ találata csekélyebb. A meglévő lehetőségeket azonban az intézmények maximálisan kihasználják, a felhasználók pedig élnek a helyben olvasási és a kölcsönzési lehetőségekkel.

2. Igen jó ötlet a GCNMB szerzeményező, katalogizáló és szakozó osztályának munkáját irányító és egyeztető diszpécser szolgálat bevezetése az esetleges csúszások iránti teljes felelősséggel.

3. A módszertani munka sokrétű, színes, változatos, és megalapozott, némelyikük alkalmazása a magyarországi viszonyokra meggondolandó.

Maria BENDA - László KOMINKA:

Medical Information And Medical Libraries

In the Soviet Union

The authors visited the Central Institute for Medical Information at Moscow with special reference to the methodological network.

The yearly acquisitions by the library containing 3 million units amounts to 40 to 50.000 volumes. Appr. 2000 current foreign periodicals are acquired yearly. 1,5 million documents and about 1,5 million pages of copies are lent to borrowers.

The library premises of 17.000 m² /stackrooms inclusively/ includes various reading rooms /books, journals, dissertations, new acquisitions, information science/, as well as study rooms and interpreter's office. Alphabetic, subject, and UDC catalogues for all the document types are available to readers. The total number of catalogue cards amounts to 9 millions, description approximates international standards.

The major part of the publications is issued by the department of bibliography - general bibliographies of books published in the Soviet Union and in foreign countries, numerous special bibliographies.

The department of methodology and network supervises about 3500 libraries. Following methods are applied: 1. Visits and advise. 2. Basic and postgraduate courses /with special emphasis to bibliographic description courses/. 3. Circular letters. 4. Critical evaluation of the yearly library reports, which are sent to the librarian and the director of the institute. 5. Conferences /various topics/. 6. Reading lists. 7. Territorial interlibrary visits /exchange of experience/. 8. Visit to the central library /presentation of the library, active participation in work process/. 9. Competitions between the librarians of the network.

Work at the department is performed by seven skilled librarians

Мария БЕНДА — Ласло КОМИНКА: Об институтах медицинской информации и библиотеки Советского Союза

Авторы посетили центральный институт по медицинской информации СССР, затем изучали работу ГЦНМБ /центральной медицинской библиотеки Советского Союза/, особенно с точки зрения сетево-методической работы.

Фонд состоит из 3 миллионов единиц, ежегодно комплектуется 40–50.000 единицами и число ежегодно поступающих текущих зарубежных журналов прибл. 2.000. Из этого фонда ежегодно 50.000 читателям выдают 1,5 миллиона документов и около 1,5 миллиона страниц копий.

Библиотека на 17.000 м² основной площади /включая и склады/ состоит из сети разнообразных читальных залов /зал для чтения книг, журналов, реферативной литературы, диссертаций, новых приобретений, информационной спецлитературы/, имеет комнаты для исследователей и помещения для переводчиков. На переднем плане читальных залов со свободными полками имеется в распоряжении читателей алфавитный, предметный и УДК каталог в отношении всех типов документов. Каталоги содержат в общем плане 9 миллионов каталожных карточек, библиографические описания высококачественные, близкие к международным стандартам.

Библиографическое отделение снабжает большинством изданий: общие библиографии венгерских и зарубежных медицинских книг, а также ряд отраслевых библиографий на фоне переработки разных типов документов.

Сетевое-методическое отделение управляет ок. 3.500 библиотеками следующими методами: 1. Инспектирование, консультации на месте. 2. Основные курсы и курсы для усовершенствования библиотекарей /особо следует отметить курсы по библиографическому описанию/. 3. Методические письма. 4. Критическая оценка годовых отчетов библиотек и направление библиотекаря и руководителю института, на базе которого библиотека функционирует. 5. Ежегодные конференции /многотематические/. 6. Рекомендательные списки текущего материала информационного фонда и фонда по библиотечному ведению. 7. Взаимо-контролирующие действия областных библиотекарей /в рамках которых они знакомятся с библиотекой, методами, опытом, окружающей средой, городом друг друга/. 8. Посещения в центре по типу обмена опытом /краткий показ центральной библиотеки, участие в отдельных рабочих процессах в библиотечном "конвейере"/. 9. Соревнования сетевых библиотекарей между собой по очковой системе.

Сетевая-методическая работа выполняется 7 библиотекарями, имеющими большой опыт, отличное педагогическое-индивидуальные остроумные идеи.

O r v o s t ö r t é n e l e m - o r v o s i
k ö n y v t á r o s o k n a k

Az orvosi terminológia történetéből - vizibetegség

BIRTALAN Győző

Országos Orvostudományi Információs Intézet és Könyvtár
B u d a p e s t

Az orvosi terminológia a medicina tartalmi változásainak függvényében módosul. Az orvosi terminológia az orvostudomány fejlődése során folytonos mozgásban van. Új kifejezések keletkeznek, más elnevezések elavulnak vagy megváltozott jelentéstartalommal élnek tovább. E változások történetét követve, az orvosi tudomány történetét tanulmányozhatjuk, speciális megközelítéssel. Azt is könnyű belátni, hogy az orvostudomány szemlélet nagy, elvi jelentőségű fordulatai különösen mélyen befolyásolták a szakkifejezések értelmezését.

Az újkori medicinában a XVIII. század végéig használatos nomenklatúra nagyrészt a hagyományos antik-középkori elméleti alapismerekre épült. Az élettani-kórtani történéseket azoknak a fizikai-kémiai jelenségeknek leegyszerűsített analógiájára képzelték el, amelyeket a mindennapi élet gyakorlatában ismertek. Az antik görög-

római humorál és szolidárpatólógiára éppen úgy jellemző ez, mint az újkori jatrokémiai, jatrofizikai és az ezekből kombinált irányzatok sémáira.

Ezek az irányzatok valamennyien spekulatív alapokra épültek. Kórtani alapvetésük nem támaszkodott a szervezet élet- és kórfolyamatainak elemző vizsgálataira. Ez a körülmény egyben a felvilágosodás kori medicina megrekedését is jelentette.

A XIX. században három új jelentős irányzat hatott döntően az orvostudomány továbbfejlődésére: 1. a kórbonotani-kórvegytani, 2. a kísérleti-élettani, 3. az élő mikroszkópikus kórokozók felfedezéséhez kapcsolódó etiológiai irányzatok. Tekintsük át ezeket röviden.

1. Kórboncolási adatokkal már az ókortól találkozunk, sűrűsödően pedig a XVI-XVII. századi európai medicinában. Ezek a vizsgálatok azonban többnyire esetlegesen és felületesen történtek. A rögzített adatok főleg kuriozitásokról, különleges daganatokról, fejlődési rendellenességekről számolnak be. Azt, hogy a kórbonotan a módszeres patológiai megismerés egyik alaptudománya lehet, teljes jelentőségében csak a XVIII. század néhány kiváló orvostudósa fogta fel. Közülük is kiemelkedik a nagy páduai orvos, Giovanni Battista Morgagni /1682-1771/, aki sokévtizedes klinikusi és patológiai munkásságának eredményeként, 1761-ben megjelentette főművét, a "De sedibus et causis morborum per anatomen indagatis libri V"-t. A munka címe is kifejezi a jelentős újszerűt: a betegségek székhelyét és okait kutatja anatómiai felderítéssel. A kórbonotani ismeretek módszeres, tankönyvszerű feldolgozását elsőként Mathias Baillie /1761-1823/ londoni orvos 1793-ban végezte el /"The

morbid human anatomy of some of the most important parts of the human body"/. A múlt század első évtizedeiben kiváló francia klinikus kórboncnokok sora tűnik fel jelentős tudományos kutatásokkal: Gaspard-Laurent Bayle /1774-1816/, Pierre Bretonneau /1778-1862/, René-Théophile-Hyacinthe Laennec /1781-1826/, Pierre Charles Alexander Louis /1787-1872/ és mások. Bécsben Karl Rokitansky /1804-1878/ és Joseph Skoda /1805-1881/ igen aktív és termékeny patológiai iskolát fejlesztettek ki, amely többek között a magyar tudományos medicina fejlődésére is nagy hatással volt.

Ebben az időszakban magas színvonalú kórbonctani vizsgálatok folytak Londonban, elsősorban a Guy Hospitalban. Az ottani kutatók között találjuk Richard Brightot /1789-1858/, aki - mint arra még visszatérünk - a vizeletbetegség fogalmát rendezi és helyezi új megvilágításba.

Az említett, főleg makroszkópos kórbonctani kutatásokkal párhuzamosan élénk érdeklődés nyilvánult meg a vegyvizsgálatokkal kimutatható patológiai elváltozások iránt. A vér, a vizelet és más testnedvek "kórvegytani" meghatározásai akkoriban kezdenek beépülni a diagnosztikába. Attól kezdve tanulmányozzák módszeresen a szervezet élettani és kórtani anyagcserefolyamatainak kémiaját.

A kórbonctani irányzat magasabbszintű kiteljesedését Rudolf Virchow /1821-1902/ cellulárpatológiája jelentette, amely a múlt század második felétől hatott, főként a morfológiai kutatásokra, különösen az onkológia és a hematológia kifejlődésére.

2. A szervezet élettani és kórtani folyamatainak funkcionális tanulmányozására a laboratóriumi állatkísérletek bizonyultak alkalmasnak. Az úttörő klasszikusok között említenünk kell Albrecht Hal-

ler /1708-1777/, a kitűnő svájci tudós nevét, akinek 1757-ben megjelent "Elementa Physiologiae" című műve a tudományos élettan megalapozásának tekinthető. A XIX. század nagy francia élettani iskolájának kiemelkedő mesterei Francois Magendie /1783-1855/ és tanítványa Claude Bernard /1813-1878/.

A német kísérleti élettani irányzat, amely a múlt század második felében Európaszerte jelentős befolyást gyakorolt, a kiváló berlini professzor, Johannes Müller /1801-1858/ tudományos életművével vette kezdetét. E kutatások eredményeként egyre több kémiai és fizikai adattal jellemezhetők a fiziológiás és patológiás folyamatokat, azok bonyolult alkalmazkodási, kompenzáló mechanizmusait, illetve azok kisiklását. Tágultak és finomodtak az idegrendszeri, érzékszervi, emésztési, vérkeringési működésekről szerzett ismeretek.

Már a múlt század derekától erősödő befolyást gyakorolt az orvosi gondolkodásra a kórélettani szemlélet. A XX. századfordulón már lehetséges ezeket az adatokat integrálni a diagnosztikában és a terápiában. Ebben a munkában maradandó érdemeket szerzett a Kórányai Sándor /1866-1944/ körül kialakult magyar belgyógyászati iskola is.

3. A múlt századi orvostudomány harmadik roppant jelentőségű szemléletváltása az élő kórokozók kóroktani szerepének felismerése nyomán következett be. A parazitológiai, bakteriológiai és immunológiai felfedezések az etiológiai tájékozódást kényszerítették az orvosi kutatások középpontjába. E tudományos irányzat klasszikusai, mint az köztudott, Louis Pasteur /1822-1895/ és Robert Koch /1843-1910/ voltak. Ennek a tudományágazatnak termékeny hatása az orvosi

gyakorlatra viszonylag hamar megmutatkozott, az aktiv és a passziv oltási eljárások alkalmazásában. Az első orvosi Nobel-díjat Emil Behring /1854-1917/ a diftéria és a tetanusz védősavóinak előállításáért, klinikai bevezetéséért kapta. Az immunológiai kutatások eredményei alapozták meg a rendkívül értékes savódiagnosztikai eljárásokat is.

Visszatérve a vizibetegség fogalmi változásaira, megállapíthatjuk, hogy annak hagyományos értelmezése lényegében a kórbonctani vizsgálódások során kezdett módosulni. De mi is volt a hagyományos értelmezés ?

A " vizibetegség " kifejezés igen régi orvosi fogalomrendszer tartozéka. Kiemelkedő helyet foglalt el a nedvkórtani koncepciókban. Megfelelő megtalálhatók az ősi mezopotámiai, az egyiptomi és a hindu medicina nomenklaturájában is. Az antik görög-római humorálpatológiában az egészség - betegség egyensulya az alapnedvek /a vér a nyálka, a sárga és a "fekete" epe/ harmonikus keveredésén és elhelyezkedésén múlik. Valamely rész túlsulya ezek közül a többi rovására, betegségkókozó. A vizibetegség esetében is ez következik be.

Ez az elmélet igen nagy nevekre, Hippokrateszre /i.e.V-IV. sz./ Galenoszra /129-199/ hivatkozhatott. Avicenna /980-1037/ és más kiváló mesterek közvetítésével hatott a középkorban, sőt az újkorban is. A XVIII. század második felében a vizibetegség ebben az értelmezésben még tankönyvi adat. Anton Störk /1731-1803/ bécsi egyetemi tanár 1776-ban kiadott, " Medizinisch-praktischer Unterricht für die Feld und Landwundärzte der österreichischen Staaten" című munkájában /Rácz Sámuel 1786-os fordításában/ erről ez olvasható:

" Ha valami különös részen, vagy az egész testen is vizes daganat el-terjed; avagy ha a' testnek valami üregében valami vizes nedvesség össze ve-gyül, és ottan valami daganatot, vagy valami más alkalmatlanságot okoz akkor a' nyavalya vízkorságnak neveztetik; különös nevet pedig attól a' helytől vészen, a' mellyben helyeztetik; innét vagyon Fővízkorság, melyvízkorság, hasvízkorság, hajló tagoknak vízkorsága, s' a' t'.

A' Vízkorság gyakran hirtelen támad, de mégis leg-gyakrabban tapasztalhatatlanul kezdődik, igen lassan nevelkedik, és a beteget gyakran halálos veszedelembé veti. "

A XVIII. század ilyen és hasonló szakmunkáiban általában gazdag, részletező tünettani kórképleírásokat találunk, melyekhez igen alapos, nagy tapasztalatra épülő, prognosztikai és terápiás útmutatás csatlakozik. Mondhatnánk, ezek a könyvek teljesen praktikus szempontú vademecumok. Kevésbé tudományos értékű az általános és a részletes kórtan, illetőleg a patogenezis. Ezek a részek általában az anyag tárgyalásában csekély, körülbelül egytizednyi részt tesznek ki. Ebben felsorolják a természeti környezet feltételezett megbetegítő faktorait /hő, páratartalom, széljárások, miazmatikus kigö-zölgések stb./, valamint a szervezetben hipotetizált kórfolyamatokat /a nedvmozgások mechanikus akadályai, a szervek és tartószövetek keményedései, lágyulásai stb./. Regisztrálják a szembetűnő kórbono-tani elváltozásokat is /szervmegnagyobbodások, elszíneződések, beszűrődések, vérzések stb./, de többnyire csupán deskriptive, az elemzés, oknyomozás, szintetizálás igénye nélkül.

A hangsúly tehát a gyakorlati munkára irányításon és az ehhez szükséges elméleti segítségen volt. Ebből a szempontból ezek az írá-

sok meg is felelhettek a célnak. William Withering /1741-1799/, angol orvos például az 1770-es években a vizibetegség e hagyományos felfogása alapján is kidolgozta a roppant jelentőségű digitális terápiát. Megállapította a szer gyógyító és toxikus adagjait, tudományosan igazolta annak kiváló diuretikus hatását. Pontos körülmény még, hogy a hagyományos kórtani fogalomrendszer érthető volt a betegek számára. Így könnyebben elfogadhatták és megjegyezhették az orvosi tanácsokat és magyarázatokat. Ezáltal racionalizálódhatott a népi orvoslás is, ami a misztifikáló, babonás, kórtani értelmezésekkel szemben mindenképpen pozitívan értékelhető.

A diagnosztikai tudomány fejlődéséhez elengedhetetlen kóroktani alapok tisztázása és felépítése azonban egy, az eddigtől eltérő, lokalizáltan tájékozódó, elemző, következetes kutatási irányzatban valósulhatott meg.

A vizibetegség mibenlétének ilyen jellegű megközelítése a "különs részek" ödémás beszűrődéseinek, folyadékgyülemeinek mechanikus szemléletű, részletes vizsgálatával kezdődött. Több ilyen adattal is találkozunk a régi irodalomban.

A szivburokgyulladásból kialakult összenövések és a helyi ödéma gyakoriságára Guillaume Baillou /1538-1616/ már a XVI. század végén rámutatott. Ő egyébként arról is nevezetes, hogy mint a párizsi egyetem dékánja, maga adta át a város kulcsait Navarrai Henriknek, annak az uralkodónak, aki számára "Párizs megért egy misét".

1685-ben John Brown /1642-1700/, az angol király orvosa egy 25 esztendőes katonánál gyorsan kifejlődő hasvizkórt észlelt, melyet a szokásos vizelethajtással nem sikerült befolyásolni. Miután két alkalommal is haspunkciót végzett több liter folyadékot lebocsájt-

va, a beteg meghalt. Boncolás történt. Az eset a májsugorodással együttjáró hasvízkór egyik újkori klasszikus leírása.

A mitrális szivbillentyű szűkületének következményeként fellépő kisvérköri elégtelenség és tüdővizenyő jelenségét, keletkezésük fizikai feltételeit Raymond Vieussens /1641-1716/, a híres montpellier-i anatómus ismertette az 1715-ben megjelent " *Traité nouveau de la structure et des causes du mouvement naturel du coeur* " című közleményében. Világosan felismerte a tüdőpangás hidrosztatikai mechanizmusát, amivel logikusan magyarázza a klinikai tünetegyüttest is.

A bécsi Leopold Auenbrugger /1722-1809/ 1761-ben jelentette meg nagyjelentőségű művét, az " *Inventum novum* "-ot, melyben a kopogtatási diagnosztika klinikai alkalmazását igazolja és propagálja. Ebben a munkában elsőként ismerteti a tüdőbetegségekhez társuló lokális ödéma tünettanát. Ebben a témakörben később Laennec és Skoda írtak fontos tanulmányokat.

Életfontosságú szervek olyan betegségeiről, amelyek vizenyő képződéséhez vezetnek, mint azt a fenti adatokból is láthattuk, a XIX. század kezdetéig számos adat gyűlt össze. Ebben a vonatkozásban azonban viszonylag kevesebbet írtak a vesék kórképeiről. Richard Bright alá is húzza ezt a tényt, amikor a vizibetegségekről szerzett addigi ismereteket rendezi és összegezi. Az 1827-től megjelentetett nagyszerű kliniko-patológiai tanulmányaiban / " *Reports of medical cases selected with a view to illustrate the symptoms and cure of diseases by a reference to morbid anatomy.* " / Bright számára a vizibetegség tipusos nozológiai egysége a belgyógyászati vesebaj lesz.

A kitűnő angol orvostudós jól tudta, hogy a vizibetegség többnyire csak a különböző helyi gyulladásos folyamatok és mechanikus akadályok következtében kialakult folyadékgyülemek orvosi megjelölése. A vesebaj és a vizenyő kapcsolatában azonban mélyebb összefüggést sejtett meg. Abból a tényből indult ki, hogy a heveny és a krónikus ödémás állapotok tekintélyes részében a vesék betegek.

Bright a vizenyő kialakulásához vezető kórtani folyamatokat a kor jellemző patogenetikai gondolatmenete szerint értelmezte. Eszerint a külvilágból érkező megbetegítő hatások / hőingerek, toxikus ágensek, és még számos aspecifikus kórtényező / a bőr és a gyomor közvetítésével kóros akciót /"morbid action"/ idéznek elő. Az érintett szervben gyulladás keletkezik, mely később már anatómiai elváltozáshoz vezethet. Felvetődött a kérdés, mi van előbb, a kórossá vált szerkezet, amely maga idézné elő a kiváltási tevékenység zavarát vagy pedig a hosszantartó funkciózavar az elsődleges és ennek okozata lenne a későbbi maradandó parenchymás szerkezeti átalakulás.

Bright hajlott az utóbbi feltevésre, vagyis hogy a vese megváltozott működésének első mozzanata a szerv vérkeringésének, az érintett érhálózatnak valamilyen funkciózavara. A másodlagos szerkezeti elváltozások idők folyamán a veseállomány dezintegrálódásáig fokozódhatnak. Bright a vizenyő keletkezési mechanizmusában általában igen fontosnak tartotta a bőrfelület párologtató képességének beszűkülését is, amit a vesebaj esetében is számításba vett.

Bőséges patológiai tapasztalataiból merítve, Bright meghatározta a belgyógyászati vesebetegség tipikus kórbonotani elválto-

zásait is. Leírta a "nagy fehér vesé"-t, a "nagy tarka vesé"-t, valamint a "kis tarka vesé"-t. Véleménye szerint ezek a típusok a kórfolyamat egymásutáni stádiumaként foghatók fel.

A vesebaj makroszkópos kórbonctana azonban csak egy része Bright felfedezésének. Ennek fontos kiegészítése a klinikai diagnosztika felőli megközelítés volt. Annak felismerése, hogy e veseelváltozások obligát velejárója a kóros vizeletlelet. Az, hogy a vizelet összetétele bizonyos betegségek folyamán megváltozik, már igen régi tapasztalat. Az uroszkopizálást /a vizelet szabad szemmel történő vizsgálatát/ úgyszólván valamennyi orvosi kultúrában gyakorolták. A középkori orvosok foglalkozási jelképe volt az e célra használt edény, a matula. Ezek a vizsgálatok jórészt megtekintésből, szaglásból, izlelésből álltak, tehát érzékszervi tájékozódás alapján történtek. A kémiai tudomány haladásának köszönhetően a XVII. században már főzéssel és vegyi anyagokkal vizsgálták a vizeletet. Frederik Dekkers /1648-1720/ leydeni orvostudós 1695-ban elsőként írta le, hogy a vizibetegségben szenvedők vizelete főzve, vagy savval kezelve csapadékot ad.

Domenico Cotugno /1736-1822/ nápolyi orvos 1765-ben észlelte, hogy egy "intermittáló láz"-ban megbetegedett fiatal vízkóros katona vizeletében, főzési próbával kimutatható tojásfehérjeszerű anyag válik ki. Ugy vélte, hogy ez az anyag a bőralatti kötőszövetben keletkezik és az ürül ki a vizelettel.

William Charles Wells /1757-1817/ 1811-ben a skarlátot követő vizibetegségben mutatott ki a vizeletben fehérjét és vért. Boncoláskor leírta a vesék duzzanatát is, de nem merte egyértelműen kimondani, hogy a vesék minden esetben betegek, amikor a vizelet

sok szérumot tartalmaz.

Bright előfutárainak sorát John Blackall /1771-1860/, tekintélyes exeteri gyakorló orvossal zárhatjuk. Az ő munkáját, az 1813-ban megjelentetett "Observations on the Nature and Cure of Dropsies" című tanulmányt, Bright már név szerint is idézi. Blackall elmélyedő, igen lelkiismeretes megfigyelő volt. Megállapította, hogy a vízkórban szenvedők vizelete különböző lehet, mint ahogyan e tünetegyüttessel különböző jellegű és fokozatú szervi elváltozások is társulhatnak. Az itt feltételezhető kórokok között, megfigyelései alapján, feljegyezte a skarlátot, a rosszul alkalmazott, túlzásba vitt higanykezelést, a külső hideghatásokat, de a hidegvíz ivását is, a fáradtságot, a hevüléssel járó állapotokat, az alkoholiszt és különböző zsigeri betegségeket. Blackall figyelemreméltónak találta, hogy a vízbetegség esetében kimutatható fehérje-vizelés tulnyomórészt súlyos viscerális elváltozásoknál fordul elő. Súlyos hibának ítélte meg, hogy e jelenséget általában csak valamiféle "gyengeségi" tünetnek minősítik. "Nem akarom túlbecsülni e jelenség fontosságát - amint az ilyesmi szokásos és gyakori -", írta ... "De tisztázatlanok az e jelenséget szabályozó törvények. Fontos lenne ezeket felderíteni, a vizelethajtások alkalmazásának korrekt javallata miatt is."

E törekvésnek megfelelően Bright igen fontos megállapítást tett, amikor leszögezte, hogy a fehérjevizelés a vesebajra jellemző:

"Azokban az esetekben, amelyekben a vese általam említett elváltozásai előfordultak, gyakran találtam vízbetegséget a fehérjét tartalmazó vizelet kiválasztásával együtt. Általában úgy vettem észre, hogy ilyen esetekben a máj nem árul el semmilyen betegség tünetet

sem az élőben sem a halál utáni vizsgálat során. Bár alkalmilag valamely különleges fajtájú kezdődő dezorganizáció e szervben is fellelhető." Ezzel szemben, ahol a vizibetegség a máj kóros állapotára vezethető vissza, a legsúlyosabb esetekben sem talált vese-elváltozást és a vizeletből kicsapható fehérjét.

Bright a veseeredetű vizenyő esetében gyakran találkozott a hematuria utaló jelekkel is. Ennek fokozatai az enyhe festenyzettség-től, a barnás elszíneződésen át a masszív vérvizelésig terjedhetnek. A betegség súlyosságának mértékére azonban sem ebből, sem az albuminuria fokából nem tudott szorosan következtetni.

A kitűnő angol orvoskutató egy százfőnyi kazuisztikai kimutatásban rögzítette azt a megfigyelést is, hogy az esetek mintegy hatvan százalékában a vesebajosok szívének bal kamrája hipertrofizál. Ennek magyarázataként, helyesen, a perifériás érhálózat beszűkülését, fokozott ellenállását, ezáltal a szív többletmunkáját tétélezte fel. Bright után a vizibetegség klasszikus modellje a vesebaj lett, melyet a múlt század 30-40-es éveitől igen sokan tanulmányoztak. 1840-től az Orvosi Társaságban is találunk erre adatokat. Olyat is, amely megállapítja, hogy a Bright - kórnak immár nyolcféle változatát különböztetik meg. E témakörben idővel valóban egyre több probléma merült fel.

Már Bright is megállapította, hogy nem minden vesebaj jár együtt vizenyővel. A ma elsődlegesnek nevezett vesezsugort /nephrosclerosis/, melyet sokáig interstitiális nephritisnek tartottak, Bright még a vesegyulladás végső stádiumaként írta le. Később kiderült, hogy ez voltaképpen nem a veseparenchyma betegsége, hanem a szerv artériás hálózatának primér betegsége. Évtizedekig tartott, amíg

e kórformát leválasztották a Bright kór fogalmáról. A kitűnő magyar klinikus, Stiller Bertalan /1837-1922/, aki erről 1875-ben tanulmányt írt, szintén azon kevesek közé tartozott, akik e kérdésben akkor már helyes álláspontot képviseltek. Ludwig Traube /1818-1876/, a neves berlini belgyógyász professzor 1859-ben az amyloid - vesét zárta ki a Bright kór fogalomköréből, bár e betegségben az ödéma és az albuminuria egyaránt megjelennek.

A Bright-kór, eredeti értelmezésben idült aspecifikus belgyógyászati vesegyulladást jelentett. A XX. századfordulón ezért, elsősorban Franz Volhard /1872-1950/ és munkatársainak kutatásai nyomán, e nozológiai egységből kiemelték a degenerációs eredetű lipoidnephrosist, amely ugyancsak terjedelmes vizenyővel és fehérjevizeléssel jár együtt.

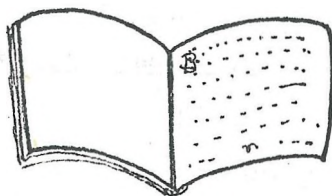
A bakteriológiai felfedezéseknek köszönhetően sikerült jobban megismerni a vesegyulladások kóroktani tényezőit és patomechanizmusát. Mind több adat gyűlt össze az ödémaképződés extrarenális tényezőiről is. Számos allergiás kórkép és anyagcserebetegség kísérvjelenéseként írtak le különböző kiterjedésű és tartósságú vizenyőt. Kiderült tehát, hogy a vizibetegség, amennyiben kórtani meghatározásként alkalmazzák, polietiológiás tünetani megjelölés. Az orvosi gyakorlatban legtöbbit a szív és a máj elégtelensége folytán kialakuló pangásos, statikus jellegű vizenyővel találkozunk, amely az alsó végtagokon illetve a hasüregben helyezkedik el.

Az általános vizkór /"general dropsy"/ esetében az egész test bőralatti kötőszövetének ödémakészségéről van szó. Ez mai tudásunk szerint részben veseeredetű lehet /Bright-kór, lipoid nephrosis/, részben extrarenális tényezőkre /kapilláris permeabilitási zavar,

kolloid-ozmózisos nyomás-változások stb./ vezethetők vissza. Az utóbbiak közé tartozó kórformák között említhetők: az angioneurotikus ödéma, a trichinosis és más parazitabetegségek, a gyógyszer-allergiák, a beri-beri, a táplálkozási hiánybetegségek, különböző hormonális diszfunkciók, a sérumbetegség stb.

A vizibetegség a különböző világnyelvek szótáraiban ma is megtalálható kifejezés /Dropsy, Wassersucht, Vodyanka, Hydropsie stb./ Egyike azon tartalékszavainknak, melyek rendeltetése hagyományosan "hézagpótló". Abban az értelemben is, ahogy Goethe Mefisztója mondja: "Ahol a fogalom hiányos, idején lehetsz kellő szót oda."

/ A közlemény hivatkozásainak bibliográfiai adatait a szerző az érdeklődőknek készséggel rendelkezésére bocsátja./

K ö z l e m é n y e k - H i r e k

Kedves Kollégák !

Előző számainkban már hirt adtunk arról, hogy rovatunkban szívesen helyet adunk hiánylisták közlésére.

Az első: a Heves megyei Tanács Kórházának könyvtárától már megérkezett, itt közöljük. Kérjük azokat a könyvtárosokat, akiknek állományában az itt felsorolt folyóiratszámok duplumként megválnak, ajándékként küldjék meg az alábbi címre:

Heves megyei Tanács Kórháza

Orvosi Könyvtára

3301. E g e r, Pf.: 15.

A további hiánylistákat várjuk !

A Heves megyei Kórház orvosi könyvtárának hiány-

listája

American Heart Journal 96/1978/4

Annal of Internal Medicine 92/1980/3

Annal of Surgery 189/1979/3

Archives of Dermatology 113/1977/2

114/1978/2,9,10,11,12

115/1979/1

Archives of Dermatology 116/1980/5,6,7,8,9,10,11,12

Archives of Neurology 31/1974/2-11

37/1980/7

40/1982/8

Ärztliche Labor 21/1975/12

British Journal of Surgery 67/1980/5

Cancer 39/1977/2

Circulation 65/1982/1,2

Clinical Chemistry 25/1979/3,4

26/1980/4-9

27/1981/3

Dermatologische Monatsschrift 164/1978/10

Experimentelle Pathologie 19/1981/2

Fogtechnikai Szemle 46/1979/11

HNO Praxis 4/1979/1

Infection 4/1976/3, Spl.2

JAMA 243/1980/13

Magyar Belorv. Archivum 33/1980/5

Nouvelle Presse Médicale 11/1982/12, 14, 15

Orvosképzés 53/1978/4, 6,

Pediatrics 65/1980/1,2

67/1981/3,4,5,6

Practitioner 22/1979/1

Zeitschrift für Physiotherapie 33/1981/1,2,3,4

Zeitschrift für Urologie 74/1981/11

Az orvosi könyvtári hálózat könyvtárainak legújabb
címadatai

Ha valaha, most van igazán arra szükségünk, hogy egymás legújabb címadatait, telefonját, telexszámát ismerjük.

Az alábbiakban minden számunkban közölni fogjuk különféle kategóriájú könyvtáraink adatait. A regionális központok és az al-központok adataival kezdjük. A címadatokat azért bocsátjuk mellétként közre és nem a folyóiratba bekötve, hogy mindennapi használatra alkalmasabbak legyenek. Kérjük kollégáinkat, gyűjtsék a hálózat címadatait, következő számunkban közöljük a folytatást.

Bármilyen címváltozásról is szereznének tudomást, közöljék velünk, hogy a javításokat, kiegészítéseket folyamatosan közzé tudjuk tenni.

az OIK

Hálózati és Módszertani Osztálya

Az Orvosi Könyvtáros 1983, 23, 2. számának

m e l l é k l e t e

A regionális központok és alközpontok

legújabb címadatai

Budapest, 1983

**OIK Hálózati és Módszertani
Osztály**

AZ ORVOSI KÖNYVTARI HALÓZAT LEGUJABB CIMADATAI, 1983.

Régió neve, székhelye Könyvtárvezető neve, cím, tel., telex

Észak-Magyarország

Miskolc

Dr Gyárfás Ágnes Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Kórház-Rendelőintézet
3526 Miskolc Szentpéteri Kapu 76.
Tel.: 46- 37 391
Telex: 62 294 bazvk h

Megyei alközpontok

Borsod-Abaúj-Zemplén
megyei Kórház-Rend.

"

Heves megyei Tanács
Kórház-Rendelőint.

Korsós Lászlóné /Éva/ 3301 Eger
Széchenyi u. 27-29.
Tel.: 36- 11 444/160
Telex: 63253 korhe h

Nógrád megyei Tanács
"Madzsar József" Kórház-Rendelőint.

Szikszai Márta 3100 Salgótarján
Vöröshadsereg u. 64.
Tel.: 32-10 222/ 288
Telex: 229 224 korst h

Észak-Dunántul

Szombathely

Szalay Zsuzsa Vas megyei Tanács
Markusovszky Kórház-Rendelőintézet
9701 Szombathely Hámán Kató u. 28.
Pf. 143.
Tel.: 94- 12 742/482

Megyei alközpontok

Vas megyei Tanács
Markusovszky Kórház-Rendelőint.

Veszprém megyei Tanács
Kórháza

Kurek Andrásné /Klára/ 8201 Veszprém
Marx tér 8-9. Pf. 105.
Tel.: 80-12 420/160
Telex: 32 415 mkorre h

Győr-Sopron megyei
Tanács Kórház Rendelőintézet

Dr Ostorharics Györgyné /Katalin/
9003 Győr Pabló Neruda u. Pf. 92.
Tel.: 96-14 244/177

Komárom megyei Tanács
Egyesített Kórház Rendelőintézet

Bicskei Endréné /Erzsébet/
2803 Tatabánya Semmelweis u. 2.
Tel.: 34-11 033

Régió neve, székhelye Könyvtárvezető neve, cím, tel., telex

Fejér megyei Tanács
Kórház-Rendelőintézet

Dr. Sarlós Józsefné /Katalin/
8001 Székesfehérvár Seregélyesi u.3.
Pf. 96.
Tel.: 22-12 006
 11 004/103
Telex: 21 242 kkmri h
 21 307 mkorh h

Dél-Dunántul

Pécs

Dr. Ruzsás Lajosné /Vera/
POTE Központi Könyvtára 7643 Pécs
Szigeti út 12.
Tel.: 72-24 122
Telex: 12 311 pote h

Megyei alközpontok

Zala megyei Tanács
Kórház-Rendelőint.

Dr. Takács Ádámné /Katalin/
8901 Zalaegerszeg Pf. 24.
Tel.: 92-11 410/612

Somogy megyei Kórház-
Rendelőintézet

Kozma Zoltánné /Teréz/
7400 Kaposvár Bajcsy Zsilinezky u.35.
Pf. 120
Tel.: 82-11 500
Telex: 13 261 smtkk h

Tolna megyei Tanács
Kórház-Rendelőint.

Beniczky Gáborné /Ágota/
7101 Szekszárd Béri Balogh Ádám u.
5-7.
Tel.: 74-12 211
Telex: 14 223 szeko h

Baranya megyei Tanács
Kórház-Rendelőintézet

Gyurkóné, Nádor Judit
7623 Pécs Rákóczi u. 2.
Tel.: 72-12 666

Dél-Alföld

Szeged

Dr. Zellár Andor SZOTE Központi
Könyvtára
6701 Szeged Dugonics tér 13.
Tel.: 62-21 055
Telex: 82 441 Szote h

Régió neve, székhelye Könyvtárvezető neve, cím, tel., telex

Bács-Kiskun megyei Tanács
Kórház-Rendelőintézet

Horváth Attiláné /Johanna/
6001 Kecskemét Nyíri út 38.
Tel.: 76-20 488
Telex: 26 477 bmtkr h

Békés megyei Tanács
Kórház Rendelőint.

Kis-Pál Sándorné /Erika/
5701 Gyula Pf. 46.
Tel.: 66-50 135
Telex: 83 265 verad h

Észak Alföld

Debrecen

Dr Virágos Zsoltné /Márta/
Orvostudományi Egyetem Közpon-
ti Kenézy Könyvtár
4012 Debrecen Nagyerdei krt. 98.
Tel.: 52-11 600
52-13 847/195
Telex: 72 411 dote h

Megyei alközpontok

Szabolcs-Szatmár megyei
Tanács "Jósa András"
Kórház

Novák Zoltánné /Katalin/
4401 Nyíregyháza Vörös Hadsereg
u. 68.
Tel.: 42-11 222/109
Telex: 73426 nykor h

Hajdu-Bihar megyei
Tanács Kórház-Rende-
lőintézet

Scheibertné, Bodnár Judit
4043 Debrecen Bartók Béla u. 4.
Tel.: 52-13 555/210
209

Szolnok megyei Tanács
Hetényi Géza Kórház-
Rendelőintézet

Hajdu Dénesné /Márta/
5000 Szolnok Vörös Hadsereg u.
39-41.
Tel.: 56-13 171-
178/134
Telex: 23 215 korhaz h

Ára: 50.-Ft.

